

К-6561

Л. 210

ПЛУЖАНИН

П 56184

1925

1-6

(1) 3/4

1925
290 а/к

М. Н. 41
1-6 1/2

Ціна 30 к.

ПЛУЖАНИН

ОРГАН ЦК І ХАРКІВСЬКОЇ ФІЛІЇ СПІЛКИ СЕЛЯНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ „ПЛУГ“

№ 1

Л Ю Т И Й 1925 Р О К У

№ 1

МЕТА „ПЛУЖАНИНА“

У «Плузі» зараз 150 дійсних членів і по-над 800 студійців, членів гуртків «Плуга». 50 організацій плужанських, розкиданих по всій Україні, влаштовують що-тижневі вечірки з 3—4-тисячною аудиторією. Одже коло нашої організації налічує всього біля 5000 активних учасників. Коло наших читачів визначається тиражем наших видань теперішніх—10—15 тисяч. Цілком ясна потреба в органі, що організаційно керував би цією масою, звязував би її, взаємно інформував.

Після смерті «Шляхів Мистецтва» на Україні ще й досі немає часопису, що б спеціально дебатував питання мистецтва, студіював літературну техніку. «Культура й побут», що повстала замість «ЛНМ», яко додаток до «Вістей», бере на себе надто широкі завдання—з одного боку, призначається для широкої читацької маси—з другого, і відбиває погляди певної групи митців-гартованців—з третього. Служити меті, зазначеної вище—обслуговувати революційно-селянську мистецьку аудиторію—вона в повній мірі не може.

Тим часом армія революційно-селянських митців росте й хоче удосконалювати свій хист. Нових підручників у цих справах, окрім 2—3 книжок, немає. Кожна студія самотужки шукає і не має змоги поділитися своїми досягненнями з іншими. Потрібна трибуна для цього процесу самоудосконалення. Нею і хоче бути наш «ПЛУЖАНИН».

Виходячи із цієї загальної мети, наш «Плужанин» даватиме місце, насамперед, статтям, присвяченим справам організації літературного руху. 3-го квітня цього року, в день третіх роковин нашої спілки, відбудеться в Харкові 2-ий Всеукраїнський з'їзд «Плуга». В середині квітня передбачається Всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників, де, певна річ, мають узяти участь і плужани. Нарешті, в перших числах травня має бути скликаний Всесоюзний з'їзд селянських письменників, в організації якого бере участь і «Плуг». Справам, що ставитимуться на обговорення цих з'їздів, присвячуватимуться чергові числа нашого «Плужанина». Далі піде органічна праця.

Другим розділом є літературна теорія і техніка—в тому вигляді, як ставиться вона рефератами на студійних вправах наших філій і гуртків. Ми не боїмося тут обвинувачень у школярстві, недосвідченості, бо, повторюємо, «Плужанин» не учитель, але орган живої праці, самотужних удосконалень, товариської, колективної творчості й дискусії. Помацки він виходить на цей шлях, але не боїться зблудити, бо провідником йому буде здоровий пролетарський інстинкт, запорукою досягнень—гаряче бажання навчитися в колективі й для колектива.

Для тої ж мети міститимемо тут і зразки коротеньких наших творів—не для похвалби, не для моделі, але для товариської критики, для студійних вправ, аналізу, реферування,—щоб винайти свої помилки й відзначити досягнення.

Хронікою довершуємо свій журнал. Для неї, як і для всіх інших відділів, екаємо живого матеріалу від наших філій і гуртків,—бо «Плужанин» має тати органом всієї нашої організації в цілому.

З цим бажанням і виходимо в світ нашим числом першим.

Редакція.

68

ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІТРУХУ

СІЛЬСЬКИЙ ЛІТГУРТОК „ПЛУГА“

Завдання літ-гуртка Літературні гуртки на селі мусять відіграти величезну роль і для широких селянських мас і для «Плуга»—громадсько-мистецької організації, що ці маси обслуговує.

«Плуг» через ці літгуртки має зв'язатись безпосереднє зі своєю читачкою масою, через них мати, так би мовити, постійний контакт із нею, в той же час поповнюючи з активу гуртків свої резерви. Бо і книжки, що плужани пишуть, і окрфілії, що по всій Україні розкинулись, цілком цього зробити не зможуть і одірваність де-яка від своєї читачької маси почувається завжди. Книжка до села ще й досі безпосереднє доходить важко, і простежити (коли вона й дійшла) за тим, як вона впливає і як на неї реагують, з центрів «Плуга» (цілком природньо міських) безпосереднє не можна. Отже в роботі літгуртків мусить полягати одна з найважливіших галузів громадської праці «Плуга».

Літгуртки в той же час мусять дати вихід і організовані форми стихійному потягу селянських мас до літературної роботи в найширшому значінні цього слова. Літгурток, зв'язавшись тісно з установами політосвіти на селі (Сельбудом, хатою-читальнею), мусить відіграти не-аби яку організуючу роль в житті села, допомагаючи цим установам в їхній праці в галузі літературній.

Склад літгуртка Літгурток на селі закладатись мусить при Сельбуді, а колидесьь виникне незалежно, все-ж таки мусить зв'язуватись на далі в своїй роботі з політ освітніми установами. Ініціативну групу літгуртка можуть утворити комсомольський осередок, правління чи окремі члени Сельбуда, дійсні члени «Плуга», учительство, сількори—взагалі сільський революційний актив. Членом гуртка буде той, хто активно й постійно працює в ньому, після того як затвердить його правління чи Рада Гуртка. Гурток несе певну роботу в загальній праці сельбуду і організаційно підлягає Правлінню Сельбуда.

Який гурток може бути гуртком „Плуга“ Не всякий літгурток на селі може бути гуртком «Плуга». Гуртком «Плуга» він має право зватись лише тоді, коли він поділяє статут і платформу «Плуга» і коли його склад і відповідального керівника затверджено Ц. К. «Плуга». Отже для того, щоб стати літгуртком «Плуга», треба надіслати відповідну заяву й протокольну постанову зборів літгуртка про це, план праці на набliжчий квартал року (4 міс.), а також анкетні відомості й життєпис керівника гуртка (чи взагалі відповідальної особи за гурток) разом зі списком членів літгуртка, де було зазначено прізвища й ім'я членів літгуртка, їхній вік, соціальний стан, освіту, партійність, праця в літгурткові. Заява подається в найближчу філію «Плуга» або безпосереднє до ЦК в Харків (вул. Лібкнехта, 11), філія заяву розглядає і передає до ЦК. Після затвердження ЦК, літгурток передається найближчій окрфілії чи губфілії для ідеологічного керівництва й зв'язку. Гурткові висилається відповідна інструкція й повідомлення про його затвердження і указується найближчу окрфілію, з якою він має зноситись*).

*) Гурток ім. Плуга чи гурток званих імені «Плуга». Це вносило де-яку неясність і плутанину, бо точно не було зафіксовано в чому-ж полягає саме оце набірвання імені «Плуга». Треба надалі завести назву: літгурток «Плуга» (без імені). «Плуг» в своїх філіях зосереджуватиме своїх членів і плужанську роботу, а в своїх гуртках—масову роботу і зв'язок з широкими масами села. Цих літгуртків може бути не так багато (лише затверджені ЦК), але це буде міцна підвалина «Плуга» на селі.

Праця літгуртка Літгурток „Плуга“ є організація насамперед громадська. Його завдання *перше*: втягувати революційні селянські маси в літературну роботу, в процесі її усвідомлюючи свій класовий стан, минуле, сучасне й майбутнє класової боротьби та ролю в ній селянства, використовуючи для цього літературу, як засіб, і *друге*: піднести літературний розвиток членів літгуртка, удосконалити їхнє вміння, допомогти виховатись сількорові, і, нарешті, письменникові. Отже, робота літгуртка розподіляється по трьох галузях:

1. *Масова робота.* Літгурток мусить брати як найактивнішу участь у роботі сельбуда, клубу, хати-читальні то-що. Він мусить давати літературний матеріал для прилюдних виступів під час революційних свят, заздалегідь програму цих виступів підготовляючи й розподіляючи обов'язки між своїми членами. Так, наприклад,—на свято Шевченкове, лютневої революції, Жіночий день—що впорядковує сельбуд, літгурток мусить дати відповідні літературні ілюстрації (вірші, оповідання, уривки, інсценівки) або із минулої й сучасної літератури вибравши, або й самим колективно щось написавши. Він же й стінну газету присвячену цьому складає, гурткові драматичному матеріал дає. Крім цього й сам літгурток упорядковує читання, а то й лекції (от хочаб, наприклад, на таку тему, як „Кріпацтво в літературі“ «Наймицтво в літературі», „Сучасна пролетарська література“ то-що). До масової-ж роботи треба віднести й улаштування літературних вечірок, читання власних творів (жива газета, журнал) і, нарешті, організація стінної газети і праця в ній. Гурток-же збирає й бере участь в створенні нової ревіснї, збираючи її, додаючи свого.

2. *Гурткова робота.* Щоб готувати матеріал для масової роботи, щоб підносити літературний розвиток і, так би мовити, літературну грамотність своїх членів—потрібна уже в середині літгуртка своя робота, більш-менш студійного характеру. Сюди увійдуть: колективна розробка планів до прилюдних виступів і підготовка матеріалів до них, доклади на різні теми, читання й обговорювання власних творів, дописів, порівняння друкованих дописів і творів зі своїми оригіналами, підготовка матеріалів до стінної газети, саме її видання, рецензування книжок, збирання рецензій і вражень про нові книжки серед читачів (особливо це має значіння для „Плуга“), допомога в роботі бібліотеки і т. и.

3. *Індивідуальна робота.* В процесі роботи гурткової іноді можуть виділитися товариші, що мають письменницький хист і захочуть поглибити свої знання і вмільсть. Для таких членів літгуртка можлива й потрібна індивідуальна робота, де-яка навіть спеціалізація, як вживання окремих літературних форм, читання низки більш-менш спеціальних книжок і т. д. Звичайно, така індивідуальна проробка матеріалу потрібна й іншим товаришам, а особливо сількорам, бо в суто колективній роботі можна де-яких прогалин в підготовці кожного товариша не замінити, або не задовольнити цілком запитів і вимог кожного. Ця робота полягатиме, головним чином, в вивченні літератури. Для кращого успіху, окремі товариші через гурток, можуть зв'язатись з окр-філією чи ЦК „Плуга“ і діставати звідти належні інструкції, списки рекомендованих книжок, рецензії на свої спроби і т. д.

Взагалі, хоча робота літгуртків, а особливо літгуртків «Плуга» ще нова— вона мусить одразу поставлена організовано і з установкою на основну мету—бути не вузько-мистецькою замкнутою організацією з формалістичними або естетично-інтелігентськими ухилами, а організацією *широко-громадською*, що на всі явища села мусить відгукуватись, примушуючи слугувати літературу основній меті—будування соціалістичної культури, класового усвідомлення бідняцьких шарів села, поглиблення в товщі села пролетарської ідеології.

ВСЕСОЮЗНА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОЛЕТПИСЬМЕННИКІВ І „ПЛУГ“

I.

Боротьба пролетаріату на третьому фронті за остаточне закріплення жовтневих завойовань значною частиною своєю опирається на пролетарську літературу, одну з найбільших галузів пролетарської культури. Завдання пролетлітератури полягає в формуванні пролетарської ідеології та охопленні широких кол працюючих Радянського Союзу і особливо підростаючого молодого покоління, шляхом переведення гасел компартії в товщу працюючих, обгортаючи їх в художню форму.

Організації пролетписьменників нині утворилися по всіх кутках нашого С.Р.С.Р. і уже зараз виконують (хоч в невеликій мірі) свої обов'язки участю в будіванні пролетарської культури та соціалістичного суспільства.

Серед цих пролетарських угруповань працюють і ширяться поки що тільки дві спілки селянських письменників: це «Плуг» на Україні та Всеросійський Союз Селянських письменників в Росії. Зрозуміло, що ці дві групи літературних організацій, що працюють серед працюючих Радянського Союзу і спираються на дві різних групи суспільства (пролетаріат та селянство), повинні мати твердий контакт та зв'язок в постійній роботі. Тут повстає питання: чи потрібно організовувати спілки селянських письменників чи ні? Досвід праці «Плуга» показав нам, що «Плуг» цілком виправдав своє існування, як з боку організаційного, так і в царині суспільно-політичній та ідеологічно-культурній. Спілки такі потрібні, але організовуючи їх, треба пам'ятати, що наша справа (як спілки революційно-селянських письменників) *не формування дрібно-буржуазної ідеології, а рішуча боротьба з нею*. Наш обов'язок допомогти творчим силам села, що розбуджені революцією поруч пролетаріату й за приводом компартії стають до рішучої боротьби за пролетарську культуру.

«Плуг» в даному разі виконує й буде виконувати великий заповіт Ілліча, буде працювати по лєнінськи, стане одним із провідників компартії, через який вона зможе здійснювати свої ідеологічні заходи на селі в галузі пролеткультури та закріплення Радянської влади.

Одже з цього виходить, що наша участь на Всесоюзній конференції *Пролетписьменників* не була випадковою, хоч ми є спілка *селянських* письменників.

II.

Всесоюзна нарада, що була оголошена конференцією, відбулася в Москві 6—13 січня цього року. Її було скликано з ініціативи ВАПП (Всесоюзна асоціація пролетарських письменників), яка була утворена в 1924 році на Всеросійській конференції пролетписьменників.

Хоч Всесоюзна конференція не була представлена всіма пролетарсько-літературними організаціями Союзу, завдяки слабуватій підготовчій праці, але її значіння дуже велике.

Всесоюзна конференція поклала початок ліквідації того літературно-ідеологічного розброду, цехової відокремлености, замкнутости і літературної богемщини, що існувала до цього в багатьох організаціях. Конференція намітила, приняла й визначила своє місце в загально-ідеологічному фронті пролетарської боротьби, поклавши в основу підвалини жовтневої революції та прийнявши платформу «Октябрія», що її має за основу і «Плуг».

Разом із цим конференція виділила єдиний ідеологічно-керуючий центр пролетлітератури в СРСР, що є певною гарантією правильного розвитку

пролетлітератури на всьому терені С.Р.С.Р., де представлена пролетлітература всіх національностей Союзу.

На конференції брало участь біля 40 літературних угруповань, що були представлені 220 делегатами.

На конференції були представлені: Україна (Гарт, ВУАПП, Плуг), Білорусь (Молодняк), Закавказзя, Татреспубліка, Узбекистан, область Комі, Північний Кавказ і т. и.

Правда, за винятком України та Білорусі, останні пролетлітератури в національних формах ще тільки починають організовуватися, нараховують одиниці, але в де-яких нацреспубліках є уже значні досягнення (створення оригінальної літератури, видання газет та журналів і т. и.).

Слабість пролетлітератури народів СРСР пояснюється в першу чергу, розуміється, тою національною неволею, що існувала за царату та загальною економічно-культурною відсталістю значної частини цих народів. Бо, справді, там, де народ живе, подорожуючи з одного місця на інше з гуртами скоту, пролетарської літератури не питає. На нашу думку, в економічно-відсталих країнах (це ми одстоювали й на конференції і будемо одстоювати на весні на Всесоюзному з'їзді сільськогосподарців), щоб не скомпроментувати самої ідеї пролетарсько-літературних організацій, слід від організації їх утриматися, а організовувати по зразку «Плуга» спілки *селянських* письменників. Таке положення викликається тим, що пролетаріята в де-яких республіках майже немає, а головна частина населення—селянство. Тут більшість уваги, розуміється, слід оддавати праці серед селянства, тягнучи його на шлях соціалізму.

В таких країнах треба в першу чергу допомогти розвитку революційної літератури на національній мові, утворити класову культуру в національних формах, бо через це найшвидше можна досягти бажаних наслідків.

Одною з постанов Всесоюзної конференції звертається на це увага, і коли додати ще, що доклади з місць було заслухано уважно, та у тимчасовому Правлінні Всесоюзної Асоціації Пролетписьменників представлено всі літератури Союзу, можна бути спокійним за дальший розвиток літератури в нацреспубліках.

«Плуг» вирішив своє відношення до Всесоюзної конференції постановою ЦК, яка зводилася до слідуєчого: «Плуг» приймає участь в конференції і в утворенні Всесоюзного органу, Плуг входить до Всесоюзної асоціації й вважає її потрібною.

Делеговані представники ЦК «Плуга» дотримали постанови і провели всі доручення.

«Плуг» увійшов до ВАПП, маючи в тимчасовому Правлінні свого представника (тов. Пилипенко) і буде безпосереднє зноситися по всіх справах з ВАПП'ом до утворення Всеукраїнського Центру Пролетлітератури, куди «Плуг» має увійти, як окрема одиниця.

Гр. Епик

ЧИ ТРЕБА ПІДПИСУВАТИ СВОЄ ІМ'Я?

Таке запитання перед революційними письменниками ставить тов. В. Товстонос з Миргородщини: «краще було б, коли б письменники, об'єднавшись в одну сім'ю працюючих пером, залишали прізвища, а підписували просто: «Плужанин» чи «Гартованець».

Ставимо це на обговорення. Зі свого боку думаємо, що підписувати все ж таки треба: 1) для індивідуальної відповідальності, 2) для популяризації окремих авторів, що їхню працю вважаємо зразковою і т. д.

Ред.

Всесоюзна конференція пролетписьменників

Делегати «Гарту», «Плуга» і Білоруського «Маладняка».

Сидять (зліва): М. Хвильовий, С. Пилипенко, Цішка Гартни, Михась Чарот;
Стоять: Гр. Епик, Александрович, Б. Вольни, М. Христовий

ПРО ПОПУТЧИКІВ *)

(§ 10 резолюції Всесоюдної конференції пролетписьменників).

«Попутчиками звемо письменників, що вийшли з лав інтелігенції, міщанства, селянства, *котрі не стали на точку зору комунізму.*

Попутчики не являються однорідним цілим. Сред них є елементи, котрі, в міру сил, чесно служать революції. Але переважним типом попутчика являється письменник, який в літературі *викривлює революцію*, часто бреше на неї, який пересякнутий духом націоналізму, великодержавности, містицизму. Оскільки цей переважний тип попутчика задавав тон у художній літературі після неповського періода, остільки з певною підставою можна сказати, що попутницька художня література—це в основі своїй література, скерована *проти пролетарської революції*. З цим антиреволюційним елементом попутництва потрібна найрішучіша боротьба.

Що ж стосується справжніх літературних попутчиків революції, то їхнє всемірне використання на літературному фронті являється абсолютно необхідним. Але використання це може здійснитися лише в тім разі, коли на кращих представників попутництва буде впливати пролетарська література, коли ці попутчики групуватимуться круг пролетарського ядра в літературі. Таким ядром повинна стати і вже стає *Всесоюзна асоціація пролетписьменників.*

*) Взято з оголошеної в „Правді“ від 1/II 6. р. резолюції.

Найширше поле для братського співробітництва між пролетарською літературою і справжніми попутчиками революції є насамперед *селянство*. Але це співробітництво може відбутися і стати значним фактором прогресивного порядку лише в тій разі, коли попутчики збагнуть основний зміст всесвітньої історичної боротьби класів, збагнуть роль пролетаріята в революції, потребу пролетарського керівництва селянством».

ПРОГРАМА КОМПАРТІЇ ПРО МИСТЕЦТВО І „ЛІКВІДАТОРИ“

Супроти тих, хто твердить безпідставно про якусь «невиясненність» поглядів компартії на мистецтво, наводимо пакт 10 § 12 комуністичної програми з розділу «В справі народної освіти».

10) Так само повинно відкрити й зробити приступними для трудящих всі скарби мистецтва, створені експлоатацією їхньої праці і віддані в виключне користування експлоататорів. (Див. «Азб. ком.» ст. 392).

Одже: хто має вуха—хай слуха! Особливо ті, що белькочуть про ліквідацію мистецтва, як «культу», подібного до релігії (комункультівці), виставляючи проти *обидвох* наукотехніку.

М. Семенко, пророк комункультівський, називає це (дивись № 11-12 «Червоного Шляху») — «питанням про застосування ленінізму на 3-му фронті». Ленінізмом він називає свої спроби позбавити трудящих мистецьких скарбів, ленінізмом називає роботу ліквідаторську, що до мистецтва в *цілому*, як чогось, що розкладає людство, що шкідливо для людства, що треба зруйнувати, як руйнуємо ми релігію.

На нашу думку, це блюзнірство що до ленінізму, негідне поводження з цим великим словом. На нашу думку, це перекичування до гори ногами партійної програми — це антикомуністичні думки, що прикриваються ім'ям великого вчителя трудящих мас.

Воюючи проти мистецтва *взагалі*, а значить і проти пролетарського мистецтва, М. Семенко вибиває з рук пролетаріята зброю проти буржуазного мистецтва, й тим допомагає йому. Мих. Семенко — приятель буржуазного мистецтва.

С. Пилипенко

... Робкорів і сількорів повинно вважати за резерви, звідки будуть з'являтися нові робітничі та селянські письменники...

... Особливу увагу треба звернути на письменників і поетів з комсомольських мас, які активно працюють в гущі робітничої молоді...

(З резолюц. XIII парт. з'їзду, п. 19.)

ПРИРОДНІ ОСНОВИ МИСТЕЦЬКОГО ХИСТУ

...Хлюпни нам, море, свіжі лави!
О, земле! Велетнів роди!...

Тичина.

...О, скільки геніїв
Пішло од нас у безвість,
Не маючи повітря
Та розмаху для крил!....

В. Поліщук.

I.

В 1810 році Франц Йосип Галь випустив у світ свій знаменитий твір «Анатомія і фізіологія нервової системи». Наука про будову черепа (френологія) з цього часу пішла далеко вперед. Вона відкинула наївні погляди свого фундатора, який по формі черепа хотів узнавати хист людини.

Тепер наука каже, що обсяг черепа не може бути показчиком хисту. (Тоді слони та кіти, що мають *абсолютно більшу* масу мозкової матерії були б талановитішими за людей!).

Не може бути показчиком хисту також і відносна вага мозку (абсолютна вага мозку поділена на вагу тіла), бо *пацюки* мають відносно важчий мозок, ніж людина, приблизно в два рази.. (Між иншим: *відносна* вага мозку в жінки *більша* ніж у чоловіка, тоді як *абсолютна* вага-менша). Що-ж може бути таким показчиком?

Шукаючи відповіді, наука, як це не дивно здається, прийшла знову до свого початку, тоб-то до Галля, але вже на вищому рівні: не в такій простій формі, як у нього. Річ у тому, що хист залежить не від маси нервової тканини, а від її *розподілу* між різними відділами мозку. Очевидно, що *більша* маса нервової тканини в даному центрі обумовлює сильніші нервові процеси.

Таким чином, не роблячи ніяких скороспілих, необґрунтованих висновків, наука установила, що *шишуватість лоба і довгоголовість* є ознака вигідного розподілу нервової тканини, а значить-більшого хисту в *певних* галузях діяльності, підкреслюю, бо очевидно, що розподіл тканини нервової у круглоголового і низьколобого обумовлює собою *більший* хист в *других* галузях діяльності, які тільки під впливом буржуазної науки називають «нижчими», як наприклад, спритність рухів і технічна вмільсть.

II.

Мозок не може працювати без подачі харчу (через кров) і, особливо, тих дуже складних соків, які виробляються тканинами організму і залозами. Ці соки в науці називаються *гормонами* (від грецького слова «гормео», що значить: рухаю), або ергонами (термін, що введений недавно співробітником Ленінградського Інституту вивчення мозку і психічної діяльності проф. Біловим. Він значить в перекладі: «діюче» начало). Ці гормони збуджують нервову тканину. Серед них особливо важливі: 1) гормон *щитовидної залози*, без якого людина робиться ідіотом (кретинізм), 2) гормон *шишковидної залози* мозку, розвиток якої обумовлює збільшення роботи вищих центрів, і 3) *полова залоза*, власне кажучи, так звана *межзубочна залоза*, відкрита Штейнахом, що її діяльність обумовлює молодість організму (звідси омоложення) і високий рівень вищої нервової діяльності.

Зараз, з легкої руки Фрейда особливу увагу звертають на сексуальний інстинкт. Але вогнем, що перероблює енергію організму в нервову енергію, може бути не тільки половий інстинкт. Вплив соціальних умов життя теж може це зробити: не даром марксизм каже, що людина є продукт соціальних відносин. Школа проф. Павлова, що розглядає вищу нервову діяльність, як систему умовних рефлексів (що залежать від оточення, а в першу чергу від зв'язку безумовних первісних рефлексів з тими або іншими зовнішніми роздражненнями), як найкраще стверджує цю думку.

Правда, сексуальний інстинкт (або рефлекс) є найдужчий і тому з ним зв'язано дуже багато умовних рефлексів (зокрема: мистецтво зв'язано з сексуальним безумовним рефлексом—доказ: романтизм, що лежить в основі мистецької творчості). Але інстинкт голоду є не слабший від полового. Інстинкт самоохорони теж сильний. Тому останні (боротьба за існування в природі і соціальна класова боротьба в суспільстві) являються не слабшими чинниками збудження нервової діяльності. І спільну діяльність всіх безумовних рефлексів не можна замінювати діяльністю якогось одного: тут все зв'язано, як зв'язані між собою центри нервової діяльності.

III

Отже ми прийшли до простого марксистського висновку, що *природний хист* розвивається або гине в залежності від соціального осередку. Коли суспільство на даному ступні розвитку потребує певної мистецької продукції, сприяє її розвитку—з'являються творці, художники, поети, письменники. Коли ні—вони гинуть, не розвинувшись, «не маючи повітря та розмаху для крил». І ми, плужани, повинні вважати жовтневу революцію за причину, що дала можливість виявити свої здібності тим природнім самородкам, які віками лежали під важким тягарем царського феодально-буржуазного ладу.

І ще: ті, хто мають природній хист, не повинні величатися ним і кпити з «нездар». Нема чого бундючитися! Нема ніякої заслуги (особистої) в тому, що організм від природи має особливості, виділює більше гормонів,—що матерія мозку краще розподілена і особливо,—що суспільство, яке складається з тих самих «нездар», дало можливість розвинутися природньому хистові. Адже-ж без праці робітника і селянина—нічого б ці таланти самі не зробили. Не треба забувати, що культура (мистецтво зокрема) існує за рахунок додаткової вартості.

Це треба пам'ятати тим, хто має нахил розглядати себе, як щось вище, ніж загал. Цей нахил, на жаль, проявляється часто-густо у найосвіченіших митців. Згадайте, скажемо, Пушкінське *„поет, не дорожи любовію народної“*, *„юрийок печной ему дороже“*, його *„Пам'ятник“*, Лермонтовського *„Пророка“*, а також призириство до *„віршопльотів“* у сучасних поетів, або відношення визнаних письменників до початкуючих. Тільки в спільній колективній роботі—передумова розвитку культури, мистецтва і (в даному випадкові) літератури!*)

Т. Степовий

*) Література по питанню про природні умови хисту: проф. Пазлов. Двадцатилетний опыт объективного изучения высшей нервной деятельности животных.

Ишландский. Любовь, общество, культура.

Фрейд. Введение в психоанализ, т. I і II.

прсф. Белов. Физиология типов.

Морган. Структурные основы наследственности.

Кречмер. Строение тела и характер.

ПРО НАШІ ТЕМИ

Ів. Сенченко.

Поезія і взагалі художня література є одна із форм організації громадської свідомості. Так було раніше, так є й тепер. Ріжниця вся в «цілевій установці».

Але ж в наш вік, потреба в літературі, яко факторі організації пролетарсько-селянської свідомості така, якої не було протягом багатьох сотень років попередніх. Завдання колосальної ваги й відповідальності, які б там не були твердження кабінетних вчених, які б хитроумні не були деконструкторські теорії панфутуристів (тепер комункуляторів). Ми повинні знати і стежити за одним: створити нову літературу, яка полегшила б перехід од сьогодні до майбутніх днів соціалізму.

До цього часу наша плужанська література була обмежена виключно революційною романтикою, а звідси, бідна змістом, не кажучи вже про відсталість од життя. У 1923—24 році ми пишемо про бандитизм, про горожанську війну, дешеві антирелігійні агітки і інше, тоді як на передній план виступає *відбудова народнього господарства*, підвищення продукції праці, збирання матеріальних засобів, як фундамента для швидкого переходу до соціалізму, зміцнення сільського господарства і т. інше і т. інше. Чого ж варта перед цим романтика бандитських повістей, де все кінчається горою трупів і дантовим пеклом знущань, потрібних для того, щоб зайвий раз сказати, що бандит є бандит і золотопогонник—золотопогонник.

Це відомо і без того.

Інші часи прийшли, інше діється на полях України, інші думки в людських мізках і за іншу працю взялись і бувші бандити, бувші повстанці, і бувші червоноармійці, комісари. Інше в серці і в думці селянства. Стихія в організованому річищі іншим шляхом котиться до берегів соціалізму. Як це береги?—Комуни, артілі, колективи, механізований культурний труд, землеустрій, профспілки, меліорація, електрофікація (Дніпрострой, Штерівка) і інше, інше, інше... Що ж нами зроблено на цьому полі, окрім „хвальних“ пісень на честь зазначеного? Лірика та й тільки! Один, здається, т. Качура спробував написати про артілі, та й то не про життя артілі, а про боротьбу за артілі. А про саме оте артільне життя, про життя правдиве і вірне комуни, не в поетичній піднесеній формі, а в простій, прозаїчній, про буденне життя, трудове життя, сіре життя, хто написав?

У всякому разі ми гадаємо, що краще написати агітку про наслідки сівозміну, як протягом трьох років описувать у віршах і прозі про те, що попи чорні, чорні, чорні, а бандити криваві, криваві, криваві. Що правда, вибиваючи з під ніг поета події горожанської війни, ми тим самим, вириваємо із рук у нього ефектні суто сюжетні картини, але треба вже покінчити з ними. Ще раз повторюємо—болюче питання тепер не організація на боротьбу з військовою махновщиною, а мобілізація сил на економічну махновщину, на махновщину в методах ведення сільського (для нас плужан) господарства.

Чому, прикладом, філіям і гурткам „Плуга“ не зорганізувати екскурсій на колгоспи, аби побачити наочно їхнє життя, щоб потім змалювати його в художніх образах? *)

Ми повинні все це взяти на увагу й поставити на порядок денний.

Ів. Сенченко

*) Член Золотоношської Філії «Плуга» тов. Хуторський, як відомо нашій редакції, подорожує в свій окрузі по колгоспах саме з цією метою. Почин тов. Хуторського цікавий і вартий до повсемісного наслідування.

Ред.

СІЛЬКОР—ХУДОЖНИК

На третьому році існування «Плуга» по селах України на ниві культурно-громадської роботи з'явилися й зростають нові сили—великі лави сількорів. Відома річ, якої великої ваги набирає сількор, стаючи провідником радянського будівництва на селі. Це оцінювала Комуністична партія, що звернула глибоку увагу на сількорівський рух на XIII своєму з'їзді і пильнує його й тепер. Але сількор не тільки громадський робітник, він—*літературно-громадський* робітник, бо відображає життя сільське і організаційно впливає на нього словом свого письма. Письменник виводить у своїх творах життя ширше й об'єктивніше, а сількор вилучає окремі клаптики цього життя. Оті коротенькі малюнки—дописи є теж письменницькі твори, тільки вузкого характеру. Сількор—це початкуючий письменник, що часто від коротеньких заміток переходить до художніх письменницьких творів. Отож доводиться казати про те, як сількорові орудувати знаряддям літературним—мовою, вказати йому стежку. Бо сількор—переважно-малоосвічений селянин, що від вил береться за перо. Пише він, як уміє: такою мовою й способом, як відчитуються на зборах, чи говорять промовці, або як протокола пишуть і доходять до того, що komponує сухі дописи, де не відчувається те, що би він хотів написати. На меті сількор має своїм дописом зворушити читача, бадьорим прикладом вплинути на його бажання до роботи, чи відбити темні боки життя так, щоб читачеві вони замуляли і він не лишився б байдужим, а взявся їх виправляти. В цьому полягає головне значіння допису, як чинника, що розбуркує й організовує громадську думку, а разом і життя. А це швидче станеться тоді, коли допис не буде сухим і безбарвним, а художнім, він бо глибше відчуватиметься і впливатиме на читача. Сількорові, значить, треба працювати над тим, аби дійти в своєму писанню художности,—бути майстром слова. Ось наведемо такого вдального дописа:

З життя сільської молоді.

Наша Климівська молодь радіє: і на неї звернули увагу... Знайшлись-таки люди!. А то було: кругом молодь організована—і в городі, й на станції Білопільі, й на Ворожбі, у сусідньому селі—Прорубі, скрізь є комсомоли, різні гуртки, а Климівка, мов та сирітка безталанна—живе було сонним життям.

А це—радість! Білопільський станційний Комсомол простяг свою товариську руку Климівській молоді...

Білопільці взяли над Климівською молоддю шефство.

Поки-що,—закликали до себе на станцію на спектаклі. І наша молодь з превеликою радістю повалила в театр.

В самій Климівці теж є думка ставити і драматичні спектаклі й співи-концерти. Тут допомагають учителі...

Уже при хаті-читальні ведеться записи у політичну, драматичну й хорову секцію...

Що-дня, в вечері, як дома пораються, то молодь і плине до хати-читальні...

— «Ей, Максиме!.. А ти чому-ж це не йдеш! Співати будемо Інтернаціонал на українській мові!.. Іди»!..

— «Глядіть, без мене не починайте!»! відгукується Максим: «я зараз прибіжу, ось тільки коневі їсти дам»!..

— «А про що сьогодні Митрій Іванович (це вчитель) політичну промову вестиме?» Цікавиться один.

Накльовується нове життя...

В добру годину!

Шершень.

(«Вісти» 28/1—25 р.).

Тут сількор Шершень в кількох словах не переказав, а просто намалював картинку з життя сільської молоді. Почувається потяг молоді до знання й роботи. Слова й звороти автора, от як звертаються хлопці до Максима, а він відповідає,—виразними рисками малюють постать одного із сучасних хлопців, що прагнуть до освіти, цікавляться тим, що буде розповідати вчитель і зрештою кінцеві фрази: «Накльовується нове життя... В добру годину!..» якимось дають відчуття, що серед оцього зворушення сільської молоді справді накльовується нове життя і розквітне воно колись у буйну квітку.

Сількор учиться на своїх дописах, та цього ще мало. Треба читати і вчитися з художніх письменницьких творів. Вчитися, як образами мови виводити свою думку, та ще так, щоб вона відбивала настрої революційного селянства й робітництва, що бореться за своє визволення й кращу будучину. Провідниками такої революційної ідеології в письменстві на селі є письменники «Плуга». Тому сількорівським організаціям слід з'єднатись навколо гуртків плужанських, вивчаючи там мову і способи революційного письменства.

І. Овчаренко.

Основною умовою роста робітничо-селянських письменників з'являється більш серйозна художня і політична робота їх над собою... при найбільшій допомозі партії, зокрема партійної літературної критики...

(З резолюц. XIII Парт. З'їзду, п.19).

ОБРАЗ В ПОЕЗІЇ ПАВЛА УСЕНКА

I.

В. Сосюра.

Образ це є цемент, фон і основа поезії. Образ це—конкретизація певної думки через метафору, через порівняння. («Сонце—золотий їжак»: образ—метафора; «сонце, як золотий їжак»: порівняння, не образ, а значить і не поетичний вислів). Через образ іде зв'язок поета зі слухачем, або читачем. Образ, впливаючи на наші почуття, вгрузає в наші підсвідомості, (коли він загально конкретний, сильний і влучний, коли він є *характерний*), дратує наш мозок і тому впливає на нас,—ми довго пам'ятаєм вірші чи строфу даного автора. Це досягається, коли образ дається в певному ритмі (звукове хвилювання), в гарнім сполученні звуків і фарбів, коли образ вилився не надумано, а непримусовано-інтуїтивно, коли він до болю ясний і блискучий в уяві самого поета.

Образ дається оточенням (природа, техніка, люди), значить, образ має крім естетичних ознак ще й соціальні, класові ознаки. А це головне, бо все, що є в нашому ужиткові, все використовується людьми для класової боротьби, яка не припиняється ні на хвилину, а тільки міняє свої форми й методи в часі. Через образ, немов через проводи, або краще, немов через хвилі повітря (радіо) поет уже повинен передавати думку, певні переконання і цими переконаннями, цим новим світоглядом руйнувати в головах людей старий міщанський, дрібно-власницький, або велико-панський світогляд: (містика, релігія і т. и.), себ-то виховувати людей в новім світогляді та світовідчутті, в розумінні класової боротьби, активізувати по цій лінії їхні думки, їхню психіку.

II.

Павло Усенко. Молодой поет, комсомолец—активіст. Вийшов із незаможників. І дійсно його образи:

...«Сни снують ночами куркулівськими»...

Образ незаможницький. Сни—куркулівські ночі.

...«Вся утроба у захльобі
кучері в піснях,—
комсомолься ж дум—о—думо
на полях...»

Дума—жито, або пшениця на полі. Образ комсомольця—незаможника. Тепер ритм, у якому дано ці два образи.... «сни снують ночами куркулівськими»...—повільно, довго; в той час, як другий образ дано в швидкім і веселім темпі:... «комсомолься ж дум-о-думо на полях»...

Чому це іменно так, а не інакше? Це поет зробив, аби отаким ритмом передати *настрій*.

Які згуки в цих образах?... «Сни снують ночами куркулівськими:»... с-ч-к—алітерація *) на с, ч, к.

«Вся утроба у захльобі,
кучері в піснях,—
Комсомолься ж дум-о-думо
на полях»:

з-л-б-м-д-н—алітерація така: перша алітерація смутна з шелестом, тягнеться мов нитка на прядлі, друга—весела й ласкава. Для чого це? Теж для настрою. Нащо ж цей настрій? А для того, щоби загипнотизувати ним слухача або читача і втілити йому певну думку. Яка думка в Усенка? Класова. Павло Усенко—пролетарський лірик.

...«Чому ж
сьогодні мідяним дзвоном
дурман попівський розіллється,
й колінопоклонна помолиться
смугляста матінка
рожевій богородиці?...»

* * *

...« А там...
За тином тин, притинки
... і рве «Сірко» попову рясу»...

або:

. . . о . . . а
. . . віо . . .
у . . .
у . . .
у . . . ррр . . . (чить)
аероплан.

Перший уривок—антирелігійного змісту, другий—про повітрофлоту.

А разом у всіх чотирьох наведених уривках художня пропаганда політики Радянської влади на селі. Четвертий уривок із вірша: «хлопчик стеже за аеропланом»: додаю... мимрив хлопчина, пасучи в полі скотину. А потім довго-довгим вечорами розказував усім молокососикам»...

Крім образів, Усенко творить нові слова: *шляхостелиться, захльоба, трозосльози, селомашиння, дум-о-дума, вагранний, учорашу і т. и.*

Видно, що це йому вдається. Усенко відчуває і розуміє слово, він його любить і знає його рух.

(*) Алітерація—це коли повторюються в музичній комбінації певні звуки).

III.

З села поет попадає в місто. Друге отчення.

...«Я ж прийшов до міста:
—Здрастуй, дивне, здрастуй!
Я за тебе бився»...
...А навколо шуми»...

або:

...«несуть мене трамваї
до юної ячeyки
і непу центр зникає
полудою з очей»...

Електрика, радіо, робітники. Минуле—спогади. Од села до міста. В місті гостріша класова боротьба, ясніші обрії, в місті—синтез. Поет із села. Його шлях до міста—це процес змички села з містом—у поезії.

Зараз село зв'язується з містом не тільки рейками та проводами, а й спільною думкою і заповіді Ілліча в поезії, як і в інших лініях нашої культурної роботи, знаходять собі певне і центральне місце.

Так, у «Пісні фабзавуча» Павло Усенко признається:

...«Сховати пісню заводську
від сел
Не в силі я,
Не можу...»

І добре!....

А з другого боку шей так:

«...В селах розмови про змичку;
Дайте нам душу машинну,
Розуму більше позичте!

І позичемо!.

В. Сосюра.

ЯК МИ КОЛЕКТИВНО НАПИСАЛИ П'ЕСУ

Перш за все—маленька передмова. Писати колективно,—це зовсім не значить—визнати індивідуальну нездатність. Справа не в тому, що певна кількість авторів повинна замінити талановитість. Зовсім навпаки: спроба колективної розробки п'єси неможлива без головної передумови: певних здібностей у авторів, а колективна праця лише збільшує їхню силу.

Залишимо осторонь питання про те, чи легко писати колективно оповідання, поезію то що. Тут *стиль*, властивий кожному авторові, стоятиме, мабуть, на перешкоді колективній творчості. Але в п'єсі *стиль* грає цілком іншу роль—він обмежений загальнопринятою формою драматичного твору. З другого боку, п'єса, сама по собі, є лише матеріал для творчості акторів—ось чому вона є найлегшою формою для колективної праці (являючись одночасно одною з найтрудніших форм літературної творчості).

В п'єсі важні—зміст, фабула і особливо розвиток її протягом дії. Тому перш за все треба ясно, точно накреслити зміст і мету даної п'єси—дати схему. Так ми і зробили. Вибравши тему—«Димовщина», ми знайшли, що зручніша форма для цього це 3—4-х активка. Загалом же, звичайно, краще не робити ніяких законних шаблонів, бо важні не формальні зовнішні ознаки—а внутрішнє наростання змісту до самої розв'язки. Це половина діла. Після накреслення і загального обговорення схеми, ми стали заповнювати цю схему «м'ясом»—розподіляти окремі детальні ролі і вкладувати ті або інші (коротко) слова в уста дієвих осіб. Тут і знадобилася та *різносторонність*,

що характеризує колектив. Із двох-трьох реплік вибиралася найкоротша, найяскравіша і найхарактерніша для даного типу. Вона і фіксувалася одним із членів колективу. Обробити всю п'єсу в цілому—друга половина діла. Для цього зачитується кілька разів вся п'єса в цілому (один раз в тісному колі авторів, а другий—десь на вечірці) Всі недоладности, огріхи, помилки—зразу

ДРАМСТУДІЯ „ПЛУГА“. Сидять: (зліва)—студійка Винниченківна, Овчаренко, Матвієнко, Киричинський (керівник студії), Степовий, Муринець.

кидаються у вічі, їх легко виправити. Хай читач не подумає, що це ми даємо рецепт, як пекти пироги... Ми лише хочемо полегшити роботу тим, хто пробує свої сили в драматичній творчості.

Т. Степовий

КОРОСТИШЕВСЬКОМУ ГУРТКОВІ НА УВАГУ

50 чоловік у Коростишевському літгурткові та ще, пишуть, 80 студійців. І працює неначе добре.

Загадав йому ЦК «Плуга» одібрати з участю Волинської філії кандидатів на затвердження в дійсні члени спілки. Як це зробити?

Гуртки мають за основне завдання вивчати літературу й популяризувати її революційні досягнення.

Для члена літературної асоціації цього вже замало. Дійсний член «Плуга» повинен сам писати і ставити собі за мету бути революційним письменником.

Ось таких і треба одбирати, перетворюючи літгурток «Плуга» в філію. Нам потрібні не дилетанти, не ті, що складають віршики для розваги, між иншим, а ті, хто упертою працею хочуть стати в лави революційного письменства. Інші будуть допомагати нашій організованій праці, будуть студійцями, такими самими знавцями літератури, популяризаторами її, але не членами літературної спілки—організації професійної.

Плуатар.

Гр. Яковенко.

— Сто відсотків!...

Сірим котом на паркані повзли крадькома й зникали геть — понеділки, вівторки... Може вони, узявшись у боки дівчиною весело реготали, може хмурились і дріжали полоненим бандитом... Може... Хто про це знав?...

Плакат висів у голові:

...Сто відсотків...

Обгорнув великими літерами мозок, завісою спав на очі.

Коли-б іноді ножем гострим по плакатові:

— За живіт-би вас узяло, анахтеми!

Може замість нас, замість всього, навколо існувало лише звучне, красиве, більше за життя необхідне:

... Уже пізно в ночі повертались ми з хуторів до ревкому. Виконане завдання тисячами пудів гомінко бенкетувало в душах. Очі бачили довгі валки підвід на місто — мішки, мішки... Навіть коні під нами вибрикували — сто відсотків було зручніше везти, чим, наприклад, тільки двацять.

З коней до ревкому. Починався день і вимагав належних йому ста відсотків. Як це зробити?... Потрібна нарада.

Нас трое, ми — ревком. Ми не — ми, ми — сто відсотків революції.

Голова ревкому держить каганця з олією зрівень з моєю головою.

— Пиши... порядок денний...

Груба книга, втиєнута в цупкі палітурки, розвернулася на весь стіл. На чорному тлі верхньої палітурки золотими рівчаками глибоко вдавнено —

Головна прибутково — видаткова. 1916.

Унизу з правого боку дрібними бубличками —

Вербовська контора іменія князя Щербатова.

Я розгорнув книгу. Ліва половина — „Дебет“ — залишилась на столі, а права — „Кредит“ — водограєм скотилась униз.

— Ну?... Я дебетую...

— Перше — продрозв'язка — записав?

— Є!

— Друге — куркулі, третє — бандитизм, Махно...

До всіх:

— Може хто додасть що?

Усім ясно...

— Порядок денний досить вичерпуючий... Година проминула — нараду закінчено. Дві перші постанови уже родили завтрішній стовідсотковий день. Проти третього питання в рубриці „постановили“ — чисте поле.

— Може замість нас другий хто постанову запише...

Це перші слова, що не стосуються до нашої прямої мети.

— А хіба що?...

Голова ревкому розщедрився:

— Бандити кругом... Хома у Малій Дачі, Брова в очеретах...

Виходимо, — радить мені военком, третій член ревкому:

— А з порядку денного не викреслюй...

Я одинцем повертався на квартиру. Дзвонили до ранньої утрени. Стара просвірниця тирила до церкви корзину білих просвир. За нею слідкома шкандибали дві горбатих бабусі. Порівнялись зі мною — ще дужче зігнулись. Ось уже мені повертати в другу вулицю. Коли — бах, бах! два постріли. Озирнувся — стріляли баби, високі, чорні — не горбаті. Ще по разі стрільнули й втікли.

Тягло мене до ревкому... Хотілось заповнити чисте поле напроти третього питання.

Трете питання вчорашнього протоколу рішало саме життя.

Я з комісією незаможників приймав хліб біля вимбарю. Голова ревкому з военкомом ходили з другою комісією по дворах: штрикали багнетами в загати, перевертали ожереди, стукотіли по черені печі.

— Та як би ж було, повірте, з дорогою душею... Пухнемо самі...

— Гм... А ну, цюкни отут біля комину?...

Випала цеглина й з четверокутньої дірки цівкою лилось зерно.

— Гм... Пухнемо кажеш?... Га?..

— На насіння...

Я гадав, що перший пакт нашої постанови буде виконано цілком. Я не встигав шугати пуркою в чували з зерном. Народ валом валив із розверсткою.

— Що це таке?... Привіз та ще й стій... порядки!...

Дивлюсь — кричить Сенька Апашнянський, хуторянин, — власник. Разів із десятків заскакував до нього

— Нема!... Убийте на місці, нема!

— Ну що, питаю, Сенька, знайшлось?

Сенька звіржкою зирнув на мене й одвернувся.

— Порядки!.. Совецькая, можна сказати, власть...

Гомін, крики. Коли, знайоме:

— Тра... та... та... Тра... та... та...

Гомонів кулемет. Біля вимбарю пекло скоїлось вмиг.

— Махновці!.. Махновці!..

Народ — хто куди. Покидали коней, підводи. Члени комісії тікали геть у степ.

У ревкомі дзвеніли шибки. Хтось плакав, десь голосили пісню п'яну.

Я вийшов. Мене поминула одна куча вершників, друга. З боку чийся двір — я у двір. Мене помітили:

— Держи!... Держи!...

Серед двору Архип Дейнека — господар.

— Й досі не заплатив розверстки... Син у махновців... промайнуло на думці.

— Ховайтесь в клуню, живо!

— Що це таке?... Глузує?... Але за спиною:

— Держи!... Держи!...

Я заскочив у клуню й зарився в полову.

— У тебе гад червоний, кажи?..

— Подався через городи...

— Брешеш, суко!

Я ще глибше заривсь у полову. Наган заляк у руці...

— Живим не віддамся...

Клуня наповнилась бандитами. Багнети штрикали полову.

— Виходь, гад повзучий!

— Даремно, каже Архип, він утік...
 — Брепеш, псюго старий!
 — Мій син у Махна... Петро Дейнека.
 — А... а... а... справді!. Петька — хороший товаришок!
 З клуні вийшли. У мене боліло плече — багнет не глибоко зачепив тіло.

Сижу годину, другу. Виставив голову, а вилізти не наважуюсь. Мацаю рукою — щось тверде під мною. Захопив жменю — невіяне зерно.

— А... а... а...
 — Виходьте, товаришу, поїхали вже... кличе старий Дейнека.
 Показую Дейнеці на жменю з зерном:

— А що це таке?
 Старий не моргнув:

— Гм... гм... А що там, товаришу? показує він на слободу, а далі додає:

— Забито вісім незаможників... Зарубали голову ревкому та военкома...
 Кольнуло в серце:

— Може замість нас хто другий постанову запише...

— Так он для чого ти врятував моє життя?..

Дейнека світить очима:

— А ви ж думали як?..

Мені таки довелося заповнити чисте поле напроти третього питання. Архипа Дейнеку з сином за бандитизм було розстріляно.

Гр. Яковенко

НА КРИЛАХ ЗАЛІЗНИХ

Комуні ім. Шевченка

I

В полі — сині поеми,
 В синіх поемах — ми, —
 Наші могутні руки,
 Наші славні уми.

Десь плывуть журавлині,

Тіні — легкі, плавкі,

Та на залізних крилах

Підемо й ми в казки.

І аж на самий полюс,

Аж на верхи зими, —

Буйний прапор червоний

Здіймемо вільно ми!

II

Чи то шумують трави,

Чи то дзвенить хмаринь...

Чую: встають поети

Інших, нових горинь.

Вже не знайду межі я,

Звідки плывуть, куди, —

Чи голуба Росія,

Чи Україна ти?

Я вже цього не знаю,

Та і не хочу знать:

В волю одну вросаю,

В сильну, рясну весну.

В. Мусик

* * *

Гей, на фоні журливих ланів
 Електричним простягнуся дротом, —
 Не орати волами мені,
 Не косити до сьомого поту.

Не синіти волошкам в житах,
 Розцвітуть буйні шуми ремінні
 І у вітра ніхто не спита
 До безмежности чому він лине.

Гей, на фоні журливих ланів

Синім димом в повітрі повисну;

Не співати вже більше мені

З дівчатами на досвітках пісні.

Пилип Голубничий

„АЗБУКА КОМУНІЗМУ“

Анатоль Гак

Як тільки військом Н-ського полку виїхав із двору, Спиридон сказав до жінки:

— Нарешті таки здихалися...

— Чи надовго?...—обізвалась Спиридониха—запаскудив усеньку хату...

— А ти не каркай, як та ворона! Візьмись та зараз же мені наведи порядок у хаті...

— Тебе просити не буду,—буркнула сердито Спиридониха сама собі під ніс.

— То-то...

Спиридон сидів на лежанці і припасовував до подертої свити латку, схожу на територію УСРР. Спиридониха порпалась біля печі. Довго обоє мовчали. Далі Спиридониха сказала, не відриваючись од печі.

— Після такого случаю варто-б було посвятити хату... Он кума Параска сказала—як тільки більшовик із хати, вони зараз же запросять попа до себе, щоб помолібствував...

— Кумі Парасці можна молебствувати! у неї гаман товстий...

— Та воно не скільки там і треба...

— „Не скільки“,—перекривив Спиридон жінку.—У засіці—ні зерна, а вона—„не скільки“... Розумна з чортову матір!...

Помовчавши трохи, Спиридон загадав:

— Підмести в хаті... Та Йорданською водою побризкай стіни... Дешевше обійдеться...

Знову довга мовчанка. Спиридон, насупившись, шпортив голкою, Спиридониха взялась за віник, а на печі совався восьмилітній Денис.

— А це що таке?—раптом запитала Спиридониха і полізла зруками під лавку.

— Що там?... Гляди—може бонба...—відірвався од свити Спиридон. Може вистрелити...

— Якась книжка...—Спиридониха роздивлялась малюнок на обкладинці книжки.—Чи хрест, чи що?... Певно хрест... Це, мабуть, більшовицький молитовник...

— Хе, молитовник!...—посміхнувся Спиридон.—Бачила ти хоч раз, щоб він перехрестився?...

— А їй-право—молитовник, бо з хрестом... Тільки хрест більшовицький, не наш: із серпа та з молотка його складено...

— Дай-но сюди!.. Що ти помімаєш!...—Спиридон узяв книжку до рук.

— Адже-ж правда, що молитовник?—не переставала твердити Спиридониха.—Дивись—ось хрест.—Вона ткнула пальцем у малюнок.

— Ніякого хреста тут нема,—заявив авторитетно Спиридон.—Це, коли ти хочеш знати, більшовицьке знам'я нарисовано.—Далі він заходився розбирати напис на обкладинці. Літери хитались, ніби б'яні, не хотіли додержуватися „фронту“.

— ... А... а... а... з... з... з... б... б... у... у... к... к... а... „Азбука“,—нарешті таки вимовив Спиридон.—О, бач! Не молитовник, а азбука це... А-ну, далі.

Спиридон взявся за слідуєче слово. Але скільки він не „комав“—прочитати йому далі не вдалося. Аж піт йому на носі виступив, таким трудним здалося Спиридонові це слово.

— А ходи-но, Денисе, ти!—гукнув він до хлопця.—Може ти утнеш, що воно тут напечатано.

Денис стрибнув з печи на лежанку і взявся за книжку.

— Азбука...

— Без тебе бачу, що це „Азбука“... А оце що за диявол-о?...

— „Комунізму“.. „Азбука Комунізму“,— прочитав Денис.

— Йш ти, сукиного сина,—у них виходить, є своя „азбука“...— здивувався Спиридон.—Ну, марш на піч—сказав він до Дениса і взяв у нього з рук книжку. Денис поліз на піч. Спиридониха стояла, склавши на грудях руки і з острахом дивилась на книжку.

— Дрібно написано,—казав, перекидаючи книжку Спиридон.— А антересно-б було прочитати, що вони тут пишуть... Це вони, значить, по цій книжці своєї азбуки вчать... Антересно...

— А нехай їй усячина, їхній азбуці!—не змовчала Спиридониха.— Бога нема... дітей не хрестять... церкви не треба... Давай-но я її шпурну отуди до печи...—Вона простягла руки до книжки.

— У-ва! Ти-б і спалила?—витріщився на неї Спиридон.—Та ти знаєш, що за цю книжку большевик, як вернеться, голови нам усім постинає... Вона-б спалила!... Не повилазило ж тобі, що тут їхнє знам'я нарисовано...

— Де той большевик... Чи ж він повернеться за нею?..

— А ти думаєш—ні!.. Це ж, знаєш, для нього всео равно, що для нас Вангелія...

— Прирівня!..

— От тобі й прирівняв...—Спиридон ще раз уважно обдивився книжку.—Де б її сховати?

— Тільки не в хаті,—поспішила Спиридониха.—На горіще таку „нечисть“ треба викинути...

— Придумала!.. На горіще?.. Миші її там до цурки з'їдять... Прийде большевик—хату за неї розвалить...

— Ну то в пазусі носи!..

— Та не в пазусі... Треба десь її приховати, щоб вона вціліла...— Спиридон позирнув по стінах. Погляд його зупинився в кутку, на божниці.—Поклади-но її поки-що на божниці...—Він простяг книжку до жінки.

— Та руки мені нехай повсихають, коли я цю „нечисть“ покладу перед устами чудотворця Миколая... Це ж—грішно... Свят... свят... свят... Спиридониха почала хреститись.

— Знаю без тебе, що грішно, але як не приховати—біда буде: хату розвалить, голови всім постинає..

Спиридон устав з лежанки і наблизився до покутя. Назустріч йому дивився сердитий „чудотворець“.—„Чудотворче Миколає, прости мене грішного“,—промовив тихо Спиридон і поклав „Азбуку Комунізму“ на божницю, перед іконою Миколи Мірлікійського.

Після цього Спиридон узявся знову за свиту. З жінкою того дня вони зовсім не розмовляли.

Військом більше не повертався до Спиридона. „Азбука Комунізму“ лежала собі непорушно перед устами „чудотворця“, пилом навіть припала.

Спиридониха, рано й вечір б'ючи поклони, благала „чудотворця“, щоб він простив її старого дурня і не насилав на їхню хату нещастя.

Та й сам Спиридон, коли стояв на молитві, не міг сміливо дивитися „чудотворцеві“ в очі: надто сердито проймав його Миколай своїм сердитим

поглядом, ніби збираючись сказати: „ну, попадешся ж і ти мені на тому світі,—я з тебе сім шкур здеру“.

А однієї зимової ночі (в Пилипівку) Спиридонові приснився сон.

Стоїть він на молитві, весь мокрий від поту, по щоках та по бороді котяться гарячі сльози. „Чудотворець“ Миколай так витирає на нього очі, що аж з-під лоба вони йому вилазять. Підборіддя у „чудотворця“ трясеться, лисина почервоніла, рештки чуба наїжачились, як щетина.

Спиридон стоїть навколішки і не перестає твердити: „великий чудотворче Миколає, прости мене грішного“...

— Тебе простити?—гукає несамовито „чудотворець“.—за те, що ти до самого носа мені підсунув оцю більшовицьку „нечисть“. Я—славетний на землі й на небі „чудотворець“ Мірлікійський мушу задихатись та чхати від цієї „нечисти“...

— Отче—чудотворче,—благає Спиридон:—більшовик голови нам постанає, коли цю книжку...

— Ах ти ж, сукин сину!—крикнув на нього „чудотворець“.—Ти, значить, турбуєшся за свою дурну голову, а до „чудотворців“ тобі... Чхи!.. А—а—чхи!.. чхи!..

„Чудотворець“ так зачхався, що на лобі йому чорними п'явками натягнулись жили, лисина збіглась у полив'яний черепок, а очі вип'ялися з-під зморщеного лоба. Щось із добру хвилину чхав „чудотворець“, а Спиридон стояв навколішках і з благанням, в очах дивився на скривлене обличчя „чудотворця“. Нарешті чудотворець, начхавшись в охоту, дістав із кишені хустку і почав утирати нею свого червоного, як спіла перчина, носа.

Спиридон тим часом допустив в собі „грішну“ думку:

— Бач, і святі та чудотворці однаковісінько з нами, грішними, витирають свої носи.

Тут „чудотворець“ (він, як Спиридонові здалося, піймав його на цій думці) так гукнув до Спиридона і таке слово пустив, що Спиридон мало не зомлів: сам він такими словами лаявся тільки після дванадцятої чарки самогону. А „чудотворець“ і далі „сипав“ такими словами, від яких Казанська божа мати (сусідка по стіні) почервоніла й опустила очі до низу, а рівноапостольна Ніна (здається—просвітительниця Грузії) одвернулася у бік і чмичала, як колишня гімназистка...

Раптом Спиридон прокинувся. В ухах йому дзвеніли слова лайки, серце калатало, а змокрілий чуб прилип до голови. До самого ранку Спиридон не міг уже заснути. Натягнувши на голову ковдру, він молився: „чудотворче Миколає, прости мене грішного“...

Через якийсь час (саме ік Новому року) до Спиридона приїхав із Червоної армії його син, Трохим. Приїхав він до батька погостювати,—жвавий, веселий так ще й розбитним зробився у війську.

Лежить одного разу Трохим на полу та читає про себе книжку. Батьки обоє вештаються в хаті—Спиридон плете гусяче гніздо, а Спиридониха пряде вал.

— Ти б голосно прочитав, щоб і ми почули,—обізвався Спиридон до сина.

— Можна й голосно,—відповів Трохим і перекинувши кілька разів книжку, почав читати:

„Найбільше лихо нашого села, з яким що далі, то менш миряться тепер уже самі селяни,—це черезмежиця й довгоземелля... Де-котрі участки лежать на віддалі 7—10 верст відоселі і дуже часто лишаються без обробітку“...

— Це—правильно,—перебив Спиридон Трохима. Бо коли у тебе чорт-ма коней, або є якась каліка, то як ти дістанешся в таку далечінь?.. Трохим читав далі!

...„Наш селянин здебільшого засіває землю тим же зерном, яке віддає й на млин. Тим часом сівба сортового зерна за інших рівних умов дає врожай значно вищий. Ще вищий врожай буває від поліпшеного зерна“...

—А де ж його взяти? (це Спиридон запитує).

...„Це зерно селяни можуть добувати тільки через державу, бо тільки вона має спроможність закупувати його за кордоном“...

— Ну, певно, що це добре-б було!—знов перебив Трохима Спиридон—Де-ж такі селянинові самому, хоч-би, прикладом, мені думать про-закордони... (помовчавши). Що це за книжка? Добре в ній пишеться...

— „Азбука Комунізму“?—зупинився Трохим.

— „Азбука Комунізму“?—здивувався Спиридон.

— Так, „Азбука Комунізму“...—повторив Трохим.—Хороша книжка... В ній описується, як по-новому будувати життя, без панів...

— „Азбука Комунізму“,—перепитав Спиридон ізнову позирнув на божницю.—Це ти взяв її на божниці?..

— Так... А ви мали в себе в хаті книжку, і не знали, про що у ній писано?—здивувався Трохим.

— Ми думали, що там щось „більшовицьке“, а воно, бачу, все для нас підходяще...—промовив Спиридон і на цей раз уже сміливо подивився „чудотворцеві“ в обличчя.—Читай-но далі...

Трохим читав:

...„Селянська худоба дуже здрібніла й виродилась... Стало потрібним поліпшити породу селянської худоби“...

—Ти-ба, й про худобу пише!—не втримався Спиридон.—Оце так „Азбука“—хороша „Азбука“...

Трохим читав далі.

А Спиридон з острахом думав: „брехав же, як бачу, „чудотворець“—книжка хороша... приверзлося ж сонному казна що...

Подивилась із докором на „чудотворця“ й Спиридониха.

Анатоль Гак

ЗБРОЮ НА ЗБРОЮ

Грудкою в грудях біль.

Серце нагріто—грій!

І бажання одно

Як би в бій!

На горнилі нагрій—

Як би в бій!

Я б сьогодні побіг

На край світу

Конем вороним

І кричав би будив

Нерозумних рабів:

Ходім в бій!..

Як би в бій!

Били-б бомбами бомби,

Обеззброїли-б світ

І на мармурних мурах

Напис і прокляту плombs;

«Навіки сховали

Червоні борці

Під каменем цим

Гранати та бомби».

Антон Дикий

ПЕРШУ БОРОЗНУ

(Нарис)

Зимою сідали обідать. Мати страву на стіл становила, а батько, що завжди сумний чогось, різав хліб. Десятилітній синок їхній Левко блудив очима з досадою по хаті й опинився на скибі глевкого чорного хліба. Хвиля нової досади захлибнула його.

Не вдержавсь. До матері з серцем:

— Доки ми будемо глевтяк опей їсти?

Мати, така виснажена, бліда, якимось байдуже навіть не глянувши на сина, сухо від печі йому відказала:

— Їж, який подають!

А батько з-під суворо нахмурених брів глянув на сина:

— Вередуеш! Не знаєш, як важко його заробляти! Дякувати, що цей ще хоч єсть. З ним померти не можна.

„Вередуеш... треба їсти який подають!“

Замовкли. Їдять. А в голові у кожного з них мов ковалі кують думки:— „з ним померти не можна!.. треба їсти, який подають!“

Левкові аж соромно стало за себе:

— От дурний! Батька розсердив. Правду-ж, каже: їж, який подають!

Але в думці інше щось снувалося, нове, а так: наче давно-давно, чи може сю ніч приснилось, чи може читав у класі:

... Залите сонцем поле. Колоски... А поміж ними люди: ці косять, ті жнуть, а пісня вгору, вгору! Ось відтіль із-за снопів, хтось гукнув:— „обід готовий!“ Почули ці, заворушилися, і розлилось по нивах: „Обід готовий!.. Кінча... а... а... а... й!...“

Веселий регіт, жарти, сміх... Усі такі, мов з одної сім'ї: розсілись навкруг казанка, їдять... Смашним борщем запахло у повітрі, і хліб пшеничний, неглевкий... А там знов пісня, праця...

Та ба,—на думку сам собі відмовив—там гурт: одне в них поле, а він (на батька трохи глянув) і в полі і дома усе сам.

В селі також усі, як він... Гуртом-би краще... Ї, та що вже там,—розвіяв вмент думки. Потім уголос:

— Тату! По весні перша борозна—моя!

— Цеб то в поміч мені?—Батько глянув на сина. Огник надії в очах заблищав, а губи скривились в усмішку.

— Добре, нехай буде твоєю!

А мати:

— І яка там з його поміч?!..

А весною, як карта тії ниви розхрістали груди, а в повітрі загул луною праця, Левко перший озвався до батька...

— Завтра в поле, тату, орати!

— Так, так, сину! Орати завтра...

І почали готуватись до весінньої праці.

Тільки-ж ранок проліз кріз вікно в хату і зайчиком заскакало проміння, Левко вийшов на двір. Намішав полови, вивів коней у двір, поставив до ящика з мішанкою, а сам зупинився біля воза, оглядає подвір'я. Сонце вище підлізло.

Злякано затремтіла роса на деревах.

Туман заклопотано снує між садками.

Раннє птаство гойдалося в блакиті і звідти розкидало піснями. А з села їм гукали півні, мукали корови... Вже встало село, шаруділо і сплітало до купи розбурхані згуки.

А Левко, на легких мов у метелика крильцях, думкою вже був на полі. Ось він на ниві запряг коненят і пішов краять землю. Вже далеко від'їхав, оглянувся,—блищать чорні скиби землі, батько здаля любенько йому посміхається, а він даліше і даліше веде борозну. Ех! серце радістю в грудях забилося:—„Я орач! Я селянин! Я... Е, та що там“ і він гримнув на коней:

— Ей, ви! сухоребрі! доїдайте швидче! зараз в поле орать!...

Коні чуло радість його поділили, підняли вуха і на ознаку згоди кивнули йому головами та й знов узялися за мішанку.

Вийшов батько, пройшовсь по двору, оглянув воза, плуга (все як слід!), заглянув до коней, самі цурупалки.

— Запрягай!—махнув Левкові.

Мов пружини хто вставив під ноги. Легко, легко підбіг, завдав хомут, посторонки, і коні готові. Запрягли, клунок з хлібом на віз поклали й поїхали.

Все заскакало, закрутилося в очах. Заскрипіли колеса під возом, забрязчали вудила. Як у дзвін, задзвонила округа:

— У поле! В поле орать!

Проминули село. Вітряки, мов здивовані ранковим дивом, розчепірили крила та й заклакки ззаду, а спереду лиш поле та небо. Пісня внизу, угорі, а з долини гудуть перегуки.

— Но, но, конячки!

Коні пнуться, помалу ідуть. Кругом весело, любо, надійно.

Ось і нива. Щось легке і разом холодне пробігло по жилах. Груді, мов хвиля: то вгору, то вниз, а очі розбіглися по обрію. В небі пташки, внизу легкий вітерець.

Левко став зачарований дивом, стежив очима кожний рух і не розумів. Розбігалися очі... думки... тільки серце щось радо шептало...

— Починай!

Здрігнув Левко. Узявся за плуга й на коней стиха:

— Но!

Коні ні з місця.

— Е, що ж ти, мов сонний?! Живіше балакай до них та за віжки!

— Но, ви!

Коні рушили. Плуг заспівав, урився в землю.. Затріпало череп'я. І повалились на бік чорні скиби землі.

Левкові трудить у руки. Він налягає на плуга і... раптом плуг повалився, застрибав по грудках... Коні легко пішли. Левко аж злякався. Спинив батько, бурчить:

— Не вмієш—не брався-б! Треба кріпко держать у руках плуга, не давити на бік, не тягти назад. Він сам собі дорогу прокладе! Ти тільки піддержуй.

А Левкові аж сльози в очах заблищали.

— Я так, мов, і держав...

— Е, так та не так! Ось дивись...

— Но, ви... Чорти!

Мов під шнур проложив одну стьожку, другу, третю, а потім Левкові:

— Берись отак! Проори!

Взявся. Досадно на себе зробилось. Коли ж раз обійшов, оглянувся,—батько нічого не каже. Легче стало якось на душі.—„Значить,

добре“ сам собі дума. Удруге, втретє... Батько йому посміхається:

— А що? йде?!

— Іде!—радо йому одмовляє Левко.

— Ну й ори!

А Левко, мов на світ народивсь. Як же-ж! Сам уже оре... Іде за плугом, дивиться: чорна рілля виблискує на сонці...

В серці радість музикою грає, а в очах мов аж гордість якась заблищала. Так і хочеться гукнуть:—Дивіться! Сам ось орю!

Батько:

— Може, спочинеш?

— Е, ні, тату... Ще не втомився!..

А сорочка до спини прилипла.

Батько сам собі усміхнувся, цівкохнув батіжком на коней і пішов оглядати свою ниву.

Сонце високо серед неба. Пече... Тихо скрізь... Тільки низом тягне легкий вітерець і надією груди лоскоче...

П. Горбенко

(Член Миргород. філії «Плуга»)

З ТАТАРСЬКИХ ПІСЕНЬ

Я темним урманом*) блукала

Глибокого яру шукала,

Шукала, шукала....

Ой, там у яру на долині

Убито любимого сина....

Нагіма, Нагіма.....

Убито його в темну добу—

За те, що він був в комсомолі,

Він був голова комсомолу...

Високий, худий, загорілий,

А очі мов зорі світили,—

Горіли, горіли.....

Ой, молодь його поважала,

За річі його шанувала,

За річі юнацькі...

Я темним урманом блукала—

А хто його вбивці я взнала,

Я взнала, я взнала.....

Ішов він з Волкому весною

Межею один лісовою,

А вороги там між травою.....

Сиділи.....

Підкуплені нашим муллою....

І вбили, і вбили

Любимого сина Нагіма....

Я темним урманом блукала,

Глибокого яру шукала,

Шукала, шукала **)... ..

М. Овод

(Башкирія)

*) Урман—ліс.

**) По темпу пісні, яку надіслав т. Овод, що сам живе між татарським населенням, можна уявити мотив східних пісень. Але й в тягучих мотивах пісень східних народів СРСР вже чується новий соціальний зміст.

Ред.

НА КОНЯХ

(Уривок)

Коні зупинились. Унизу чавунка.
(Весело сміється ескадронний...)
Й полетіли з вітром мої дикі думи
І позаплітались в дроті телефону.

З синього туману виринає місто,
І зове до себе бризками огнів:
— «Ех, заводь, Миколко, молодую пісню,
Хай недоля сушить наших ворогів!»

Сотня іде кроком. Цокотять копита.
І летять у небо буряні пісні.
Оживає серце тугою сповите
І зникають сні...

А той вітер знову гонить шляхом тіні,
За уздечку ловить мого коня...
А за лісом сонце ось-ось-ось потоне
І сконає в бризках золотого дня...

О. Шиманський
(Школа Червоних старшин)

ТЕМИ ДЛЯ СТУДІЙНИХ ВПРАВ:

Нижче даємо де-які теми для студ. вправ нашим гурткам і філіям на підставі літматеріалу, вміщеного в цьому числі «Плужанина». Цей темник, на думку редакції, має указати товаришам плужанам способи використання нашого художнього матеріалу в процесі студіювання теорії і техніки літератури. По зразку цих тем кожний гурток може скласти собі аналогічні завдання що до всякого іншого матеріалу.

1. Чи досить характерно змальовано куркуля в опов. «Вибрики часу»?
2. Чи справить налажне антирелігійне вражіння «Азбука комунізму»?
3. Яковенко чи Гак краще володіють діялогом в своїх оповіданнях?
4. Чи не переборщив Горбенко в своїх описах природи («Першу борозну») і чи не розходяться вони з загальним настроєм, що мусить створити оповідання?
5. Укажіть гріхи в мові в «Вибриках часу».
6. Зав'язка і розв'язка в кожному з 3 цих оповідань—котре з них більше зможе зацікавити читача?
7. Чи годиться оповід. «Першу борозну» для дитячої аудиторії?
8. Порівняйте поезію Голубничого із знайомими вам поезіями Ан. Панова.
9. Те ж саме поезію «На конях» із поезіями Вол. Сосюри.
10. Чи відповідають алітерації в поезії «Зброю на зброю» (укажіть їх) загальному тону цієї поезії і тому настрою, що хоче викликати в слухачів автор?
11. На що хибують рими в поезії Мисика?
12. Епітети в поезіях Шиманського і Голубничого, чиї краще і влучніші?
13. Чи відповідає звукова конструкція поезії «На конях» змістові «(Цокоту копит)»?
14. Те ж саме в поезії «Зброю на зброю»?
15. Ліричний і епічний моменти в поезії «З татарських пісень». Чим досягається ліричність в цій пісні? Порівняйте з Шевченковою «Реве та стогне» чи з нар. піснею «Ой, у полі жито».

Ред.

НАШ ПОБУТ

ПОДОРОЖ ДО КАТЕРИНОСЛАВУ

Поїхало нас п'ятеро плужан. Між нами Остап Вишня. Казали нам харків'яни: «Глядите ж, хлопці, не підкачайте, це-ж Катеринослав!»

«Знаємо»—мовляли—«без вас».

А зустрів нас Катеринослав не погано.

Хоча й не чекали такої навали катеринославці, про те все було влаштовано, як найкраще.

Почалося:

Зранку краєвий музей ім. Поля і його організатор і керувник професор Яворницький (хороша в нього слив'янка—ех!). Раді зустріли, показують, розказують. «Спасибі, що приїхали». Далі редакція «Зірки», театр імені Заньковецької. Сьогодні тут вечір творів Остапа Вишні. Все місто в рекламах. І дійсно люду, як оселедців у бочці. Гарні актори, гарно виконали.

На другий вечір—в Будинкові Освіти вечірка «Плуга» для членів Робосу та студентства.

Місцеві плужани метушаться. Щоб усе-ж було гаразд. *Лебідь* (голова філії) почуває себе як «генерал-губернатор». Всюди мається, вимагає. «Ну, думаємо, може тут так і треба».

Саєнко—наче трохи заляканий. Мовчить та тільки через окуляри поглядає. А так хлопець нічого собі. Смирний тільки, та дуже в себе захований. За три дні промовив не більш трьох слів.

Зате *Дубовик* «свій парень», трохи ідеаліст, але хлопець без сумніву ще перевариться і поет з нього вийде не аби який.

Більшість плужан-катеринославців працює на партійній роботі, де-які на село поїхали. Не довелося гаразд ознайомитись з усіма.

Клуб не вмістив всіх. Публіка стояла в коридорах, в проходах.

Уважно вислухали коротенький доклад про «Плуг». Оплесками зустрічали, оплесками й виражали плужан Харківських.

Найбільше-ж дісталось Остапові Вишні!

Після вечірки представники І. Н. О. запрошують улаштувати у них в інституті вечірку «Плуга».

«З охотою, нам що!»

Пішло. Коли-б можна було розірватись на 10 частин, то й то навряд чи задовольнили б прохання різних клубів то-що.

А *Лебідь* радіє: «Ми, каже, хіба-ж так тепер работньом! Вечірка ув ІНО пройшла чудово. Видко було, що приїхали не дарма».

А, головне, були на Брянському заводі. Ходили по цехах. Під час перерви в «Червонім Куточку» О. Вишня фейлетони свої читав робітникам.

Зацікавились. Особливо робкори зраділи нам.

А що вже де-кого з наших «пролетарських» ляли, що не веде там ніякої роботи, так аж не гарно було.

«Гарте», пора-б спуститись в робітничі райони!

Взагалі-ж Катеринослав починає ворухитись. При Губполітосвіти є робітничий хор, який вкупі з «Плугом» та театром ім. Заньковецької, обслуговує всі політичні свята.

Ми поїхали до дому, а Вишню ще залишили. «Насилували» його ще щось днів зо два.

«Не такий уже й страшний той Катеринослав, як нам у Харкові малювали»—говорили ми в останнє, прощаючись з високими трубами Брянського заводу.

Граділь

За грудень і січень місяці відбулося 12 засідань Ц. К. «Плуга», з яких 5 майже цілком були присвячені питанням, що виникли в зв'язку з Всесоюзною нарадою пролетарських письменників, становищем літгруповань на Україні.

Затверджено й оформлено **Золотонішську, Чернаську, й Вінницьку філії, гуртки при І. Н. О. в Харкові та Херсоні, на педкурсах в Користошіві (Волинь) й дитячий гурток в Червонограді «Червоною Доріжкою»** (Полтавщина); затверджено дійсними членами «Плуга» т. т.: **Лихваря й Савицького** (Золотоніша), **Голубничого, Гетьмана, Дикого, Марченка, Гана, Луцькевича** (Харків), **Кушніренка** (Харківщина), **Михно** (Чернігівщина), **Вадімова, Турхана, Тараненна, Онищенна, Медушевського, Амбразюна, Запільного** (Черкаси), **Романова-Гасича, Вороніна, Маньківського, Смеричинського, Максимця, Вітюна** (Вінниця), **Артемове** (Вороніжчина) й **Косенна** (Полтава). Затверджено секції «Плуга»: жіночу, секцію письменників «Західної України» й організовано секцію комсомольських письменників. До складу оргбюро цієї секції ввійшли т. т. **Епік, Усенко й Кириленко**.

Командировано було до Москви на Всесоюзну нараду пролетарських письменників т. т. Пилипенка й Епіка. Зорганізовано **подорожні товариші в Ц. К. до Києва, Полтави й Катеринослава**; поруч з виступами плужан, що відбувалися в клубах, на підприємствах, ВУЗ'ах і по установах м. Харкова улаштовано було 8 чергових понеділків «Плуга» в громадській книгозбірні, на яких крім читання плужанських творів демонстровано було «**Ляльковий театр**» з Межигір'я й музичну творчість хорів «**Митуса**», **хору харківської школи Червоних Старшин, хору при «Плузі» імені Леонтовича** під керуванням т. **Соболя й хору комсомольців** під керуванням т. **Вогуславського**. Затверджено **виробничі плани** де-яких філій на зимовий період і дано вказівки філіям що до постановки **літсторінок «Плугу»** в місцевих періодичних виданнях, а саме, що би в них містився виключно художньо-агітаційний матеріал, пристосований до розуміння читача й ударних кампаній.

Що до **затвердження гуртків імені «Плуга»**, то визнано, як правило, затверджувати їх надалі лише в разі, коли забезпечено політичне керівництво ними з боку партійних товаришів чи комсомольців або в крайньому разі за відповідальністю політосвіти Сельбудів і загалом уникати розмноження їх, коли такого керівництва немає.

В зв'язку з майбутнім Всеукраїнським З'їздом пролетліторганізацій було вирі-

шено видавати неперіодичний орган «Плуга» «Плужанин».

Визнано за необхідне утворити при ЦК фонд взаємодопомоги, який скласти виключно з 10% відраховань з гонорару членів «Плуга» і ця постанова в м. Харкові переводиться в життя.

За цей же час **розібрано архів «Плуга»** й розіслано по видавництвах і виданнях плужанські твори, що визнані здатними до друку, а твори, що мають цінність для студіювання літературної творчості революційних років **переслано до соціального музею ім. т. Артема в Харкові**. Заведено зносини з філіями, гуртками й окремими т. т. в формі «Товариських листів» і визнано за правило приймати до рецензії в Ц. К. лише твори, що пройшли фільтрацію філій. Дано згоду на працю плужан в низці журналів і участь в конкурсі на найкращий сельбуд.

В зв'язку з безсистемною надсилкою філіями й окремими товаришами на рецензію до Ц. К. творів вирішено за необхідне що би твори надсилалися **виключно на адресу ЦК** і розподілялися між прикріпленими до кожної губернії товаришами з ЦК й Харківського бюро, а також по студіям на рецензування. Надалі вважаються прикріпленими: до Поділля т. **Кириленко**, Київщини — **Пилипенко**, Одещини — **Громов**, Катеринославіщини — **Усенко**, Харківщини — **Панч**, Донбасу — **Епік і Сосюра**, Чернігівщини — **Степовий**, Уманщини — **Биновець**, Полтавщини — **Комушний**.

К—ун.

Перереєстрація ЦК розіслав по всіх філіях членів «Плуга» об'явку про перереєстрацію всіх дійсних членів «Плуга». Для цього надруковано спеціальний бланк анкети, в якій особливо уважно треба заповнити розділи про літературну працю, бібліографію творчості. На кожного члена «Плуга» треба заповнити анкету в 3-х примірниках, 1 для філії і 2 до ЦК. Що до членів гуртків і студій, їм треба скласти списки в 2-х примірниках, з зазначенням партійності, хто керує гуртком, вік, належність до КНС і т. и.

Після перереєстрації буде видано нові членські квитки. (На з'їзді 3 квітня).

Разом з цим філіям і гурткам належить скласти відчит про працю та план роботи надалі і все це надіслати до ЦК «Плуга».

Останні за- На останніх засіданнях ЦК сідання ЦК 28/I і 5/II було розглянуто низ- „Плуга“. ку питань організаційного характеру: затверджено членами т. **Ярошевського, Свенку**, заслухано доклади голов філій про стан і діяльність „Плуга“

в Винниці, Кам'янці на Поділлі, Києві, розглядено справоздання літгуртків в Охтирці, Токмаківці і затверджено як такі. Асигновано філії „Плуга“ в Києві 40 крб. що-місяця, з умовою постійної виплати 30 крб на утримання капели „Плуга“.

Багат уваги взяла справа Всесоюзного з'їзду пролетарських письменників, який відбувся в Москві в січні. На пленумі ЦК було зачитано резолюції цього з'їзду і ухвалено: цілком приєднатися до резолюції, надрукованої в „Правді“ від 1/II.

Рекомендувати філіям простудіювати резолюцію і поставити у себе окремі доклади з метою популяризації поглядів, що зазначено в резолюції.

По докладу голови „Київ—Плуга“ тов. Шукача ухвалено затвердити новий склад бюро філії, запропонувати для збільшення коштів переводити 10% відрахування від гонорару, ширити роботу по вуз-ах, серед вчителів і тримати міцнішого контакту з іншими літгрупами, що стоять на платформі „Октябрі“.

Для видання журналу „Плужанин“ ЦК асигнував 500 крб. в пресовий фонд і пропонує місцевим філіям допомагати збільшенню цього фонду різними засобами.

Ухвалено звернутися з відозвою в пресі про скликання Всеукраїнського з'їзду пролетарських письменників до інших співзвучних літорганізацій.

Виконаймо ЦК „Плуга“ на засіданні постанову! 28/І ухвалив зобов'язати кожного члена „Плуга“ взяти найактивнішу участь в розповсюдженні „Плужанина“. Кожний плужанин повинен розповсюдити не менше 5 прим. журналу!

Кожна філія має як найскоріше надсилати виручені суми до ЦК, щоб таким чином поповнити „Пресовий фонд“ для видання слідуючого числа „Плужанина“.

Наш журнал мусить бути в кожного сількора, члена літгуртка, плужанина!

100 прим. Збори членів Зінов'ївського „Плужанина“! гуртка ухвалили взяти на розповсюдження **100 примірників „Плужанина“**. Кожному членові доручено розповсюджувати журнал серед різних літгуртків, установ, а також—на селі при допомозі сільських письменників, сількорів.

Надсилайте По школах, клубах, сельтвори для будах дітьми влаштовуються дітей! під час різних реєсват вистави, інсценізації, драматичні гри.

Багато з цих п'єс придатні до друку. В цей-же час у нас мало друкованих п'єс. Студія дитячої літератури „Плуга“ як раз працює над книжками, п'єсами для дітей. Вона збирає твори, обробляє їх, передає до друку.

Студія закликає надсилати такі п'єси, а разом з тим дитячі оповідання, журнали, і т. и. для того, щоб ще раз виправивши і обробивши—друкувати чи окремими книжками, чи в журналах, збірках, альманахах.

Тут, в центрі в більше можливості це зробити і до того ще—краще видати.

Всі такі матеріали, запитання що до дитячої творчості, порад в цій справі—адресувати до студії дитячої літератури при ЦКомітеті „Плуга“—по адресі: Харків, вул. Лібкнехта 11.

ЦЕНТРАЛЬНІ СТУДІЇ Ц. К.

Студія дитячої літератури. Студію було засновано у травні 24 року. В склад студії ввійшли молоді письменники м. Харкова, що близько стоять до дітей: учителі, студенти Х. І. Н. О., студенти Педкурсів, комсомольці, що працюють серед юних піонерів і самі піонери.

Регулярно збираються по вівторках і четвергах. За цей час відбулося 30 засідань, де зачитано і обговорено 47 оповідань, 24 дит. п'єси, поезії, хроніка по роботі видавництва в галузі дит. літератури і т. и. кілька докладів, дискусій. Авдиторія студії доходить до 25 осіб. Праця виробнича але по плану в таких напрямках: 1) оповідання з життя робітників, шахтарів, займатів, ремісників, безпритульних, 2) оповідання з часів революції, 3) науково-популярні оповідання, 4) інсценки для дітей шкільного віку, особливо для юних піонерів, 5) література для дітей молодшого віку 5-7 літ (історія жовтня, біографія Леніна, Петровського і т. и.), 6) твори до революційних свят (9 січня, день Ле-

ніна, Паризька комуна, день Червоної Армії, жінки—робітничі і т. и.

Студія має зв'язок з видавництвами, репертуарною радою Головоєцвиху, держ. дит. театром, з філіями „Плугу“, з Інститутом дитячого читання в Москві. Студією виготовано до друку 23 збірки оповідань для дітей на теми: літи й революція, Ленін-дідусь, побут наймита, піонери і т. и. Зараз студія працює над питаннями теорії дитячої літератури, напр. „Мова в дит. книжках“, „Дитяча творчість“, „Творчість для дітей“, „Вивчення дитячих інтересів“, „Новий і старий побут в дит. літературі“, „Казка, оповідання, драматичні твори“, „Художній вигляд книжки“, „Реалізм і художність“.

Студія зачитувала 4 рази свої твори на загальних вечірках „Плугу“. Керує студією вес час т. Биковець—інспектор Головоєцвиху, призначений для цього ЦК „Плуга“.

В. Різниченко

Драматична студія Заснована на початку грудня 1924 року, складається з активу: т.т. **Муринця, Степового, Овчаренна, Киричинського, Матвієнна** і студійців. За цей час студія розглянула кільканадцять п'єс, надісланих з сел, дала на них відповідні рецензії і вказівки авторам, а також колективно написала п'єсу „Опеклися“ (комедія на 3 дії з сільського побуту), яку було зачитано на 145 вечірці „Плуга“. Надалі студія має збільшити з плужан кількість своїх членів, і поглибити студійну роботу. Студія буде студіювати історію й теорію драми, працювати над колективним писанням п'єс і поширять роботу що до перегляду і вказівок п'єс членів студії, та що надсилаються з місць.

І. Овчаренно

Жінсекція „Плуга“ При Центральному Комітеті „Плуга“ 28-го вересня цього року заснувалася жіноча секція, яка об'єднує усіх жінок—членів спілки селянських письменників „Плуг“.

Жіноча секція ставить своїм завданням широко оповістити серед революційного сільського жіноцтва, що цікавиться новим революційним письменством про напрямок своєї праці, об'єднує тих із них, які мають охоту писати, аби в спільній, колективній праці удосконалювати письменницький хист кожної товаришки.

Жіноча секція вважає своїм обов'язком дбати про поповнення літературним матеріалом видань для жіноцтва, а також про правдиве освітлення жіночого побуту в

літературних творах, що містяться в сучасних газетах та журналах.

Крім цього жіноча секція впорядкувала літературні вечірки для делегаток, наймичок, незаможниць та інших робітниць у місті Харкові й по селах.

За 3 місяці роботи було організовано: 1 вечірку на Всеукр. з'їзді робітниць та селянок, 2 виступи секції на загальноплужанських вечірках, обслуговано „Селянку України“ й газети худож. матеріалом. Секція збирається що суботи, зачитує оповідання, п'єси, поезії; всього було проведено через секцію: Оповідань—32, поезій—24, 1 п'єса. В секцію входить: 7 дійсних членів „Плуга“, 5 студійок, крім того на збори секції заходять комсомолки, студентки, підкурсантки. **Н. З.**

Утворилася 28 листоп. 24 р. Група пись- з метою об'єднати творчі сили письменників За- письменників Західної України для освітлення революційного руху на території по той бік Збручу. Складається з М. Левицького (голова), М. Киричинського (секретар), М. Луцкевича, Никифорука, Гжицького, Ведзика, Васкана. Зв'язується з галичанами й буковинцями по інших містах України.

Досі написано 6 нарисів. Готується до друку п'єса „В ім'я людськості“ (звірства польської дефензиви над Ольгою Вербинець).

Група тісно в'яжеться з роботою клубу політемігрантів та Модру. **М. Н.**

ПО ФІЛІЯХ І ГУРТКАХ „ПЛУГА“

„Київ-Плуг“ 11 січня 1925 р. „Київ-Плуг“ одсвяткував річницю свого існування. Зав'язався „Київ-Плуг“ із літстудії ім. Плуга, заснованої в Києві у грудні 23 р. З того часу плужанська робота в Києві пішла остільки жваво, що вже 11 січня 1924 р. там же заклалась філія із 7 членів „Плуга“.

Тепер у філії 15 дійсних членів і стільки ж студійців. Філія має тісний зв'язок з місцевими газетами та журналами, що дає можливість окремим товаришам друкувати свої твори („Більшовик“, „Нова Громада“, „Глобус“ і т. инш.).

Підсумки річної роботи дають повну характеристику продукції „Київ-Плуга“: за рік відруковано більш як сто різних творів плужан, що містилися майже у всіх радянських органах на Україні і в українських робітничих органах за кордоном (Америка).

Поруч зі студійною та індивідуально-виробничою роботою „Київ-Плуг“ переводить і масову літроботу, (в формі вечірок) на заводах, в робітничих клубах, у ВУЗ'ах, школах то-що. Так, в дні Жовтневого свята „Київ-Плуг“ разом з „Гартом“ та „Комункультом“ улаштував до 16 вечірок у робіт-

ничих районах. Всього ж виступів такого характеру переведено над 30.

З нового року „Київ-Плуг“ почав планово поширювати свій вплив і на інші галузі мистецтва. Так, плужани беруть активну участь в роботі селянського театру „Березіль“. Член „Київ-Плуга“ т. Качура написав п'єсу „Дві сили“, що вже принята до постановки „Березілем“ і незабаром буде поставлена в Києві, а потім ввійде до репертуару селянського театру. Новим моментом у роботі філії є музична студія ім. Леонтовича, що недавно приєдналася до „Київ-Плуга“. Загалом філія йде з повною нагруккою.

23 січня було проведено перевибори Бюро філії, яке нині складається з тов.: С. Щупак, А. Шмигельський, Я. Качура, А. Лісовий, Я. Гуменна.

Уманська філія (Київщина) В літку в „Плузі“ не велося майже ніякої праці. Причиною цього було те, що плужанський актив, який складається переважно з шкільної молоді, виїхав на канікули, а окремі члени з периферії були заняті іншими справами і філія себе активно

не проявила, коли не рахувати кількох випадкових виступів по літгуртках на окрузі.

Зимою праця значно оживилась, як в галузі організаційно-студійній так і в виробничій.

Вже реорганізовано студію при Агротехнікумі, де утворено секції: а) письменницько-газетярську та б) секцію по вивченню історії літератури. Бюром «Плуга» доручено т.т. Тургану, Зайцю та Москаленко виявити можливості при педкурсах і кооператкурсах для засновання там плужанських студій.

Впродовж 2—3-х місяців було влаштовано до 4-х прилюдних вечірок, в яких завжди брало участь до 300—400 прис. Останню вечерку було дано для делегатів учительського окружного з'їзду. Читалися твори Тургана, Гуцала, Ан. Лісового та Зайця.

Кожної ж середи влаштовуються засідання Бюро філії з участю й інших плужан та співчуваючих. На останньому засіданні Бюро було винесено постанову про те, аби «Плуг» пустити глибше в маси, звернути увагу на сількорівській рух Уманщини та їх творчість. Ті твори окремих сількорів, що мають літературно-художню вартість—вміщати в літсторінці «Робсельправди».

Група членів Уманської філії «Плуга»: верхній ряд (зліва) Лавриненко, Штангей, Москаленко; середній ряд—Костин, Гуцало, Гримайло; нижній ряд—Заєць, Лісовий, Турган.

Праця філій на периферії зосереджується в літгуртках «Плуга», якими керує бюро філії. Всіх гуртків є 5: 1) Чайківський, 2) Мошуровський, 3) Роківський, 4) Цибулівський та 5) Жашківський. З них добре працюють лише перших три. Для гуртків укладено план праці.

Виробництво окремих плужан філії значно збільшилось і покращало з боку опанування сюжетом, стилем, технікою.

На сьогодні склад філії такий: дійсних членів 12, з них жінок 1. Студійців—50 (10 дівчат). У всіх гуртках нараховується загалом 60 членів, що постійно працюють.

В. Штангей

Київ-„Плуг“ Копачівська сільрада (на Київщині) надіслала до Київської філії «Плуга» таку постанову від 24/І: «Заслухавши доклад завкультсекцією сільради про річницю Київської філії «Плуг», її зріст та популярність літературно-масової роботи, що набирає все ширшого й ширшого масштабу, виховуючи робітничо-селянські маси на ґрунті комуністичного світогляду, та що «Плуг» дійсно підготовлює ґрунт пролетаріатові наблизити селянство до соціалістичного будівництва—Копачівська сільрада вкупі з президентом К. Н. С. та педрадою ухвалила звернутися до Київської філії «Плуг» **взяти шество над нашим селом**».

Філія ухвалила взяти шество над селом Копачівкою.

Щ.

Винницька філія Перші організаційні збори відбулися 8 березня 1924 р. З того часу і до нині філія мала 8 засідань бюро і 12 зборів та літвечірок. Було влаштовано 2 вечірки в Партклубі та в Центр. Роб. клубі. В літку збиралися за містом, на скелях Бугу. Від липня до жовтня була перерва за виїздом кількох товаришів. За листопад-грудень відбулося 3 вечірки і 4 засідання бюро. Робота філії проходила мляво, філія не зуміла як слід зв'язатися з сількорівськими організаціями, редакцією газети, користується малим авторитетом у широких кол м. Винниці. Праця філії провадилася по схемі: зачитання творів плужан, доклади на критично-літературні теми, студювання сучасної літератури. Остаточного склад філії затверджено такий: тов. Романів, Воронін, Смеречинський, Максимець, Маньківський, Витюк.

Черкаська філія Філія утворилася із літгуртка «Плуга», який було реорганізовано 28/XII 24 р. Перші кроки гуртка виявилися в серйозній праці по студюванню творів письменників, далі потроху починали самі писати, а вже на початку осені після 2-х прилюдних виступів на педкурсах, гурток зміцнів, аудиторія гарно зустрінула виступи і це надало сил далі активно працювати. За рік існування гуртка було зачитано й обмірковано: 10 оповідань, 3 п'єси, 10 поезій, кілька докладів. За час з січня 24 р. по листопад того ж року відбулася 21 збірка студії, 2 прилюдних вечірки. Членів студії—11. Студія працює при Педкурсах.

Чернігівська філія 20 квітня 24 р. з ініціативи т.т. Самуся М., Канишевського Гр. та Ів. Селянина в Чернігові засновано філію «Плуга». В склад філіївійшло з початку 11 товаришів. Бюро філії нині складається з т.т. Канишевського, Самуся, Селянина, Жуга та Вороного.

Організаційна робота філії встигла за короткий час широко розвернутись і охопити значні кола суспільства. Так, 7 Липня

24 р. засновано літгурток «Плуга» в м. Острі на чолі з т. т. Нагорським, Кірієнком та Христеви́чем. Далі, робота зачепила м. Батурин, Конотоп, Борзну та містечко Малу-Загарівку. Учасниками гуртків переважно є комсомольці та учні педкурсів, робфаків.

Робота філії має характер громадський. Крім читання творів, дискусійного обговорювання їх та студійної праці над ними, філія проводить велику культурну роботу серед комсомолу і учнів, притягуючи їх до передплатування часописів, книжок та до праці в стінгазетах. Філія взяла на себе по запроханню інспекції дитруху керівництво всіма комсомольськими та юловськими газетами.

Шляхом реорганізації музичної філії ім. Леонтовича утворилась при «Плузі» музична секція. При ній засновано хорову студію з академічними завданнями, що до вивчення техніки співу.

Постійний зв'язок з Полтавською, Кам'янською, Подільською та іншими філіями «Плуга» сприяє швидкому відбивається на роботі Чернігівців, даючи їм змогу обмінюватись творами та загальними міркуваннями.

Літературна творчість Чернігівців що далі поширюється. Актив філії старанно працює над цілою низкою оповідань, п'єс, повістей.

Миргородська філія Філія існує біля року. Об'єднує гурт початкуючих письменників, працює переважно коло підвищення своєї кваліфікації. Щопонеділка влаштовує прилюдні вечірки з аудиторією в 100—150 слух. З березня по жовтень влаштовано було 28 вечірок. Художня робота проводиться в галузі дитячої літератури і кіно. Філія зв'язалась з учительством, школами, допомагає видавати стінгазету при Райсельбуді, бере участь в роботі драмгуртка, драмстудії сель уду, допомагає видавати стінгазету в профспілки. Актив філії—15 членів. Голова філії—тов. Михайлець, секретарює—тов. Горбенко.

Полтавська філія Філія утворилась у вересні 1922 року. Ініціаторами були тов. тов.: Еник, Жилко, Капустянский. Спершу жвава праця стала потроху замірати, і вже після нового року (1923) постійний зв'язок з Харковом та з місцевою організацією КСМУ оживили філію, розбудували і з того часу філія почала проводити досить широку працю. Часом це стала одна з найбільших і діяльніших філій. Було заведено постійну літсторінку в місцевій газеті, влаштовувались регулярно вечірки в залі Губсельбуду, було видано кілька книжок—творів полтавських «плужан». В 1923 році філія бучно відсвяткувала свою річницю. На далі за виїздом актива філії до Харкова, праця філії стала меншою, слабшою.

Але прилюдні вечірки проходять з великим успіхом, філії удалося зацікавити студентство, педкурсантів, агротехнікумовців

і т. п., сіль і робкорівські організації. Філія нині виготовує до друку альманах творів своїх членів, надсилає твори до Харківських редакцій і видавництв, постійно приймає участь в газетах.

Роменська філія Філія заснувалась в кінці 1923 р. За перші 5 місяців не виявила широкої роботи, крипила і формувала свої сили. Прилюдні вечірки проходили з успіхом і сприяли заснованню на периферії літгуртків (в Лохвиці, Веприку, Глинську, Розбищенці (переважно із учнів профшкіл, членів КСМУ, сельбудів). Філія має тісний контакт з сількорами по селах, хуторах. В місцевій газеті твори плужан уміщуються в літсторінках. Актив філії складається з 10—15 тов. Головою філії—тов. Валенко, секретарем—Лучанський. Філія видала своїм коштом поезії т. Лучанського.

Прилуцька філія (Полтавщина) До складу Прилуцької філії «Плуга» входить 3 товариші: Ведмицький, Коршун, Станко. Філія має свою літсторінку в газеті «Правда Прилуччини». (До цього часу вийшло 15 таких літсторінок). При філії є гурток «Плуга» (20 членів) Роботу як самої філії, так і гуртка при ній проводить за певним твердо встановленим планом.

Крім друкованої сторінки філія та гурток видають ще рукописні альманахи «Перша березня», де беруть участь всі літературні сили Прилуччини. В плані робіт філія намітила робити відбитки деяких літературних сторінок для окремої брошуровки з метою розповсюдження по окрузі. Один такий відбиток уже зроблено («В ореолі»—т. Ведмицького). Крім видавничої та студійної роботи, філія проводить ще й масову літроботу в формі плужанських вечірок. Останні збирають багато людей і служать ареною для всіх початкуючих письменників Прилуччини. Літвечірок відбулося багатьох. Звичайно, крім регулярних календарних вечірок влаштовувались і вечірки спеціального характеру (у партклубі, на окручильському з'їзді, під час Жовтневих свят і т. н.). Зв'язується філія з окро́гою через свою літсторінку. В останній містяться відповіді не тільки плужанам, а і взагалі всім, хто пробує свої сили на літературному полі.

Смілянський літгурток (Роменщ.) Гурток доки ще не оформлено, ініціативна група з 9 осіб працює над студіюванням сучасної пролет. літератури, потроху пише, але ще не друкували своїх творів. Гурток поволі заводять зносини з Роменською філією, з ЦК «Плуга».

Павлоградська літгурток Літгурток «Плуга» існує кий літгурток. вже доволі давенько і встиг (Катеринос.) себе зарекомендувати. Робота гуртка що далі поширюється втягненням комсомольської молоді та учнів

педкурсів до загальної праці над літературною творчістю.

Демонстрація творів та дискусійне обговорювання їх провадиться переважно по клубах: Комсомольському і Робітничому. Аудиторія буває численна і це надає гурткові громад. характер. Актив гуртка складають т. т. П. Вільховий, Яновський, Кошаркін, Феденко, Чумак, Лантух. Вони приймають гарячу участь в організації та зміцненні гуртка, багато працюють над творчістю. Оповідання т. Вільхового по декільку вже друковані заслуговують уваги.

На вечірках зачитують свої твори члени студії, роблять доклади про сучасний стан літератури, культурно-мистецьке життя.

Валківський Гурток існує з 1922 року. літгурток З початку актив його складали: (Харківщ.) Панч П., Крижаний і Шевченко.

Гурток влаштував прилюдні вечірки з аудиторією до 100 слухачів. Гурток випустив збірку поезій Ан. Крашаниці «В бризках огняних», містить твори в місцевих газетах, приймає участь в різних агіткампаніях.

Прилуцька філія „Плуга“: стоять (зліва): Коршун і Гр. Плискунівський (нині чл. Хар. філії); сидять: Д. Гордієнко, Ол. Ведмицький і В. Станко

Херсонський Гурток заснувався в квітні літгурток 24 р. при Хер. ІНО. В програм (Одещ.) своєї праці поклав завдання: детально ознайомитися з статутом і платформою «Плуга», вивчати сучасну літературу, студіювати літтехніку по крашних зразках пролет. творчості, брати участь в місцевій пресі, приймати участь в літпраці дитячих організацій, збирати сирий матеріал, народню творчість, гри, обробляти його, втягувати в роботу все студентство і вчительство, В гуртку коло 10 акт. членів.

Купянський Гурток заснувався 15/х—24 р. літгурток На початку членів було — 6. До (Харківщ.) ки що не виявив значної праці.

Ново-Басань- Гурток провадить жваву ро- кий літгурток боту — видає при сільбуді стінну (Черниг.) газету «Плуг», складену доволі цікаво. Є оповідання, поезії, місцева хроніка, на жаль, нема ще малюнків. Гурток влаштовує вечірки, що відбуваються при аудиторії 30—40 слухачів.

Дзвониський Гурток доки що невеличкий, літгурток спершу спробував свої сили «Плуга» коло гуртового складання (Поділля.) поезій, взявши за основу сучасні народні пісні. Спроба допіру вдала, а головне-задовольнила товаришів. Слабіше виходили переклади з російських поезій—вони були гірші, дуже різнилися ритмом, а той зовсім з'їзжали з теми. Врешті — утворювався новий твір. На зборах гуртка зачитували твори «старших» письменників, вчилися у них. Гуртком керував член Плуга т. Огневик.

Зіньківський Гурток засновно в червні гурток «Плугу» місяці 1924 року в складі шости (Полтавщ.) чоловік, на чолі з т. т. Біланом та членом «Плуга», — Романівською.

Гурток провадить роботу переважно серед комсомолу та учнів профшколи.

Завдання гуртка—втягнути як найбільше молоді,—посувається вперед: інтерес до роботи в гуртку швидко поширюється.

Зінов'ївський Заснований лише в жовтні гурток «Плуга» 1924 р., але добра постановка роботи та широкий обсяг суспільства дають гурткові підстави до перетворення гуртка в філію, чого гурток домагається.

У склад гуртка входить 12 товаришів на чолі з т. т. Божором та Запорожаном.

Літгурток «Плуга» при Харків. Школі Червоних Старшин (4/IX 24 р.)

Задосить короткий час гурток спромігся притягти до себе аудиторію поза 150 чол. учнів, студентів та сторонніх осіб.

Улаштовано 4 літранки та 1 літвечірку присвячених докладам про творчість старих українських письменників, сьомих роковин Жовтня та рок. смерті т. Леніна.

Гурток пішов по хибному шляху студіювання старої літератури, як Кв. Основ'яненка, Г. Артемовського, Котляревського. Нова література ще не зачеплена гуртком і на жаль! Потрібна корінна зміна напрямку праці.

Нові гуртки. В Севастополі заходами члена ЦК «Плуга» (тепер воєнмор) тов. Шевченка Івана заснувався літгурток із 6 воєнморів. Гурток містить свої твори в «Кутку Українця» газети «Воєнмор».

В Проскуріві (на Поділлі) тов. Коваленко заснував при Червоноармійському клубі гурток з 5 сільписьменників. В число членів гуртка увійшов член «Плуга» Ол. Донченко.

В Бихові (Гомельської губ.) серед червоноармійців-понтонерів тов. Ів. Булгаков організує літгурток «Плуга», бракує-укр. літератури, як і скрізь, по-за межами УСРР.

ПИСЬМЕННИКИ ЗА ПРАЦЕЮ

СЕРЕД «ПЛУЖАН»

Алешно (Суми)—готує збірку сільських гуморесок «Кислиці».

Бедзин (Харк.)—виходить з друку цими днями в накладі ДВУ п'єса для сільського театру «За кулісами церкви». Готує збірку оповідань дитячих. Написав оповідання з галицького життя «Местник».

Брасюн (Київ)—написав оповідання «Ядзя» з студентського життя.

Божко (Кам'янець на Поділлі)—редагує газету «Червоний кордон», в якій вмістив де-кілька критичних статтів Цими днями вийшла з друку його повість «Над колискою Запоріжжя». Працює яко голова філії «Плуга», яка розвинула доволі широку діяльність.

Биковець (Харк.)—виготував до друку «Огляд дитячої літератури за 1920—24 р.». Постійно приймає участь в бібліограф. відділах журналів: Ч. Шлях, Нова книга, Нова громада, Радянська Освіта, Шлях Освіти, Селянка України. Працює в газетах.

Ведницький (Прилуки)—здав до друку збірку своїх поезій. Постійно співробітничав в «Прилуцькій Правді», яко фейлетоніст та редагує лісторінку.

Вільховий (Павлоград)—написав оповідання з сількорівського побуту «Секрета Фаровна», що прийнято до портфелю журналу «Селянка України».

Вороний Марко (Чернігів)—написав поему «Фінікіянка» та п'єсу «Панна з яхти».

Вовногон М. (Чернігів)—закінчив поезію в прозі «Сутінь впала на Україну», пише нарис із боротьби з бандитизмом.

Ган Ан. (Харк.)—в скорому часі виходить з друку збірка «Веселих рядків»—жменя І (накладом «Червоного Шляху»)

Гуменна (Київ)—написала кілька коротких оповідань з сільського життя, які друкуються в газ. «Селянська Правда», «С.-Г. Пролетар» і т. и.

Грозов (Полтава)—скоро виходить в виданні «Червоного Шляху» збірка оповідань «Революція», куди входить 3 оповідань.

Гнищійний (Харк.)—вийшла дитяча п'єса «По зорі». Пише дитячі оповідання.

Головно Анд. (Полтава)—написав повість з сільського життя «Пасинки степу», ДВУ видає збірник його творів «Може».

Гучало (Умань)—виготував і здав до журналу «Нова Громада» оповідання «В глухому селі». Зараз працює над оповіданнями: «Осіний смуток» і «Мое».

Донченко (Проскурів)—служить в Корпусі Червоних Козаків. Здав до друку збірку поезій «Леза» (видає «Чер. Шлях»).

Демчук (Волинь)—здав до друку в серії «бібліотека малописьменного» оповідання «Комнезамчики» та інші.

Епик Гр. (Харк.)—здав до друку кіносценарій «Трипілля»—епизод трагічної загибелі комсомольців в Трипіллі в 1919 р. Скоро виходить з друку збірка оповідань «Полохливої ночі».

Жилко Ю. (Полтава)—виготував до друку збірку поезій «Туди, де сонце».

Жук М. (Чернігів) — написав велику п'єсу з Візантійського життя. Її було зачитано в колективі артистів театру ім. Франка і визнано дуже доброю, але через старовинність сюжету, хоча і революційного, для сільського театру не придатна. Написав низку дитячих казок.

Забіла Н. (Харк.) — написала дитяче оповідання, що видруковано в «Червоних Квітах». Працює в жінстудії «Плуга».

Іжєвський (Харк.) — незабаром випускає «Історію Комнезамів російською мовою, це доповнене матеріалами 3-го Всеукраїн. З'їзду ІНС видання. Видає книжку в-во «Червоний Шлях».

Кириленко (Харк.) — в друку книжки: «Про пана Гапона» (в серії «бібліотека селянина», «Про 1-й Інтернаціонал», готує до друку «Політграмота депризвника». В журналі «Всесвіт» надруковано його поему — допис «Завод ім. Петровського».

Напустаєвський (Харк.) — написав розвідку «Вчительство в українській літературі», що буде видрукована в одному з Харківських журналів.

Копиленко (Харк.) — в скорому часі виходить з друку велика збірка оповідань «Буйний хміль». Друкується повість «Македон Блин» (Ч. Шлях).

Коляда (Москва) — здав до друку збірку поезій «Місто дихає». Активно працює в Москві, в спілці письменників «Село і місто» (Сім).

Костюченко П. (Чернігів) — склав вірші «Заспокоєння», з селянських мотивів і инш.

Копашевський Гр. (Черн.) — керує літер. студією Чернігівської філії «Плуга», активно провадить організаційну роботу.

Качура (Київ) — здав до друку оповідання з сільського життя «Історія одного колектива» (Ч. Шлях — серія «Бібліотека селянина»). Написав п'єсу, що була зачитана на зборах студії «Плуга» і визнана гарною.

Лан — пише поезії, що друкує журнал «Нова Громада».

Левицький М. (Харк.) — бувший полн. пред. УСРР в Празі і Відні — почав працювати в групі плужан — письменників Західньої України.

Лісовий Ан. (Київ) — друкує збірку поезій «Гасла» (видає «Червоний Шлях»). Постійно працює в газеті «Більшовик» — був раніш головою Уманської філії, уміщає свої поезії в «Чер. Шляху», «Н. Громаді».

Луцкевич (Харк.) — співробітничає в газеті «Вісти», пише статті і оповідання з життя українців за кордоном. Співробітничає з американській пресі.

Лавренко і Костик (Умань) — працюють над п'єсами.

Лучанський (Ромни) — видав книжку поезій «Спів землі», на перекір постановам ЦК «Плуга». В газеті «Більшовик» рецензент добре вилаяв автора як за самі поезії, так і за видання (зіпсовано, мовляв, до біса паперу).

Муринець В. (Харк.) — пише п'єсу «Темна сила» на 5 дій з сучасного побуту. Закінчив дитячу п'єсу на 2 дії «Тарасикова муза».

Никифорок (Харк.) — пише оповідання з галицького життя

Овод (Башкирія) — пише оповідання і поезії з башкирського і киргизького життя.

Одинець (Харк.) — написав антирелігійну п'єсу, що має видати «Чер. Шлях». Нещодавно вийшла з друку його ж п'єса на антирелігійну тему «Революція на небі». Перекладено його книжку «Як ховали Леніна» на чужі мови.

Панч (Харк.) — здав до друку видавництву «Чер. Шлях» в серію «бібліотека селянина» 2-гим виданням: «Там, де верби над ставом» — повість, «Гнізда старі» — повість, «Бій преподобний» — оповідання.

Паніє (Харк.) — здав до друку збірку поезій «Батрачка», що має вийти з друку накладом «Чер. Шляху» до 8 березня. Перекладає п'єсу Райніса для робітничого театру «Золотий кінч» та для дитячого театру п'єсу Глаголіна «Хобо». Працює в редакції «С. Госп. Пролетаря». Кінчає Харків. ІНО. Скоро виходить з друку збірка оповідань (6) «Село».

Плискунівський (Харк.) — пише поезії, які уміщає в Харк. журналах.

Пилипенко С. (Харк.) — написав і в більшості вже видрукував низку невеличких оповідань в дусі оповідань Генрі.

Пилипенко М. (Черн.) — працює над оповіданням «Благодать зарізала». Написав кілька поезій.

Попова (Харк.) — пише велику повість для дітей з китайського життя. Здала до друку в серії «бібліотека селянина» оповідання «Одарка».

Самусь М. (Черн.) — готує до друку збірку оповідань «Червоне у скроню», працює над повістю «Болотники».

Селянин Ів. (Черн.) — пише поему «Мідяні лби», протягом літа видрукував кілька поезій і оповідань.

Сосюра (Харк.) — готує до друку нову збірку поезій «Сніги» (продукція останніх днів), на чолі збірки поема «Сніги». Виходить з друку в виданні ДВУ збірка поезій «Сьогодні». Кінчає велику поему «Тарас Трясило».

Сєнєла Ол. (Харк.) — складає збірку оповідань з молдаванського життя. Написала оповідання «По той бік Дністра», що взяте до портфелю «Селянки України».

Тичина Євг. (Нова Басань) — працює в місцевому сільбуді, керує хором, літгуртком «Плуга», видає стінну газету.

Турган (Умань) — написав повість «Зелена буйність», друкує поезії в газеті «Роб. Сел. Правда».

Усенно (Харк.) — готує до друку збірку комсомольських поезій. Написав поему про «Ларьок» та перекладає з білоруської мови низку поезій комсомольських і піонерських, поезій молодих авторів Білорусі.

Чєбанівський (Харк.) — працює інспектором Всеукраїн. Управління Сільбудів.

Чередниченко В. (Харк.)—здала по друку збірку оповідань в серії «бібліотека селянина»—«Майський подарунок».

Шевченко Ів. (Севастопіль)—працює «Кутку Українця» газети «Воєнмор», де містить поезії з червонофлотського побуту. Написав оповідання «Робфаківка».

Шоста (Катер.)—написав і здав на розгляд в Репертуарну Раду п'єсу з життя інтелігенції 1921—22 р. «Біля берези». Виходить з друку повість «Матвій Палій».

Штангей (Умань)—пише оповідання, що друкуються в літсторінках Уман газети. Написав велике оповідання «Батрачка». Виготовував до друку збірку дрібних оповідань. Працює над оповід. «Покритка Текля» і «До великого міста».

Шмигельський (Київ)—працює в Київській газеті «Більшовик», містить свої поезії в журналі «Глобус» (поема «Сандро»), збірнику «По той бік».

Яновенно (Харк.) здав до друку повість «Прапорщик Голобузенко», піде в журналі «Чер. Шлях», і окремим виданням в серії «бібліотека селянина». Перероблює повість «Отець Марко», яку зачитував на зборах студії «Плуга».

СЕРЕД ИНШИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Атаманюк і Загул (Київ) зрадагували великий збірник західних молодих письменників «По той бік», що друкуватиме вид-во «Чер. Шлях».

Бажан М., (АСКК) (Харк.)—пише поезії. Працює в редакції «С. Госп. Пролетаря».

Блакитний В. (Гарт), (Харк.)—редагує новий ілюстрований журнал «Всесвіт», де вмістив оповідання «Гади».

Бузьно (Харк.)—закінчена і вже йде в кіно фільма по його сценарію «Лісовий звір». Постійно працює у ВУФКУ. Написав оповідання з побуту Чека, що видруковане в ч. 1 часопису «Журнал для всіх».

Вишня Остап (Харк.)—2-им накладом готується «А ну, хлопці, не піддайсь!» і «Кому веселе, а кому й сумне». Не що давно вийшли з друку «Реп'яшки», «Вишневі усмішки кримські». Готує до друку низку збірок своїх «фейлетонів»: комсомольських і «сільсько-господарських».

Гордієнко (Гарт), (Харк.)—умістив в журналі «Всесвіт» оповідання з життя люмпен-пролетарія «Кривий зуб і Клишоногий».

Гадзиський (Сім), (Москва)—вийшла з друку поема «УСРР» в накладі спілки «Сім».

Написав фантастичне оповідання «Кінець світу».

Иогансен (Гарт), (Харк.)—написав великого сенсаційного роману, уривки з якого друкував в «ЛМН» за 1924 р.

Доленго (Харк.)—вмістив в журналі «Нова Громада» ч. 1 за 1925 р. цікавого огляда української літератури за 1924 г.

Досвітній Ол. (Гарт), (Харк.)—вийшов з друку великий роман-хроніка «Американи», що є першим романом в післяжовтневій літературі. Уривки з роману було друковано в журналі «Червоний Шлях» за 1924 р.

Дніпровський (Гарт), (Харк.) вийшла в накладі ДВУ поема «Донбас». Працює постійно в редак.-видавничому відділі ДВУ.

Підмогильний (Київ)—видає (накладом «Ч. Ш.») своє оповідання «Син», окремою книжкою (було вміщене в «Нов. Громаді»).

Плужник (Київ)—написав велику поему «Галілей».

Поліщук В., Досвітній Ол., Тичина П. (Гарт)—продовжують подорож по Європі. Виступали, як повідомляє «радіо», з великим успіхом на літвечірці у Празі. В «Культура й побут» було уміщено дописи—3 листа Ол. Досвітнього про цю подорож.

Семенко М. (АСКК), (Харк.)—працює в редакції нового часопису «Журнал для всіх». Умістив в ч. 11—12 «Чер. Шляху» велику статтю «До питання про застосування Ленінізму в мистецтві».

Слюсаренко (АСКК), (Харк.)—працює в редакції «Книгоспілки». Пише короткі «американизовані» оповідання.

Хвильовий М. (Гарт), (Харк.)—написав 4-х актову п'єсу з комсомольського життя «Комольці», що взята в репертуар театру ім. Франка. Після зауважень комсомольців під час пробної репетиції—п'єсу перероблює.

Христовий М. (Гарт), (Харк.)—кінчає п'єсу, в якій змальовує соціальний розклад української сільської інтелігенції.

Шнурупій Гео. (АСКК), (Харк.)—готує до друку збірку оповідань. Працює в редакції «Журнал для всіх».

Яловий М. (АСКК), (Харк.)—працює в редакції «Червоного Шляху» і «Журнал для всіх».

Ярошенко («Жовтень»), (Київ)—вийшла з друку збірка байок «Через решето». Працює в групі «Жовтень», що відкололася від Комункульту і визнала платформу «Октябрю».

...Основна робота партії в галузі художньої літератури повинна орієнтуватися на творчість робітників і селян, що стають робітничими і селянськими письменниками в процесі культурного підйому широких мас.

(З резолюц. XIII партз'їзду, п. 19)

ПО ИНШИХ МИСТЕЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

НА УКРАЇНІ

Всеукраїнський з'їзд „Гарту“ Нарешті Центр. Бюро „Гарту“ скликає I Всеукраїнський з'їзд „Гарту“. Одночасно намічено скликати Всеукраїнську нараду пролет. письменників.

З'їзд буде поділено на секції: театральну, музичну, образотворчу, кіно і літературну. Порядок денний з'їзду: звіт ЦБ. Доповіді з місць. Мистецтво і революція. Стан. худ. творчості й пропаганди на Україні. Масова м-творча робота Гарту: а) робкори, літгуртки, б) драмгуртки, в) хори, г) образотворчі студії. Завдання пролет. худ. творчості мовами нащепенств. Відношення Гарту до інших м-творчих організацій та угруповань. Зміна статуту. Організаційні справи. Вибори керівн. органів.

На з'їзд закликається представників співзвучних Гартів груп і організацій. Модус представництва: на 5 членів гартіванських організацій.

ВУАПП Всеукраїнська Асоціація Пролетписьменників зараз об'єднує групу в Харкові (Цент. майстерня ВУАПП, Майстерня слова—Пролеткульт, і Петінський колектив робітн. письменників), в Одесі (Губ. Ас. Пролетписьменників), в Катеринославі й Житомирі, (Філії ВУАПП'а). Організовується секція письм., що пишуть на єврейській мові. Здано до друку „Збірник Пролетписьменників“. Одеською Асоціацією видано збірник „Потоки Октября, в серії“ Жовтнева бібліотека“ ДВУ видано: кн. поем „Под Красной Звездой“—С. Радугина і поема „Под Орлом“ А. Сорокина. Окрім того видрукована п'єса „Марийка“ М. Софіївої.

З „Плугом“, який стоїть на платформі Всесоюз. Асоц. Пролет. Письменників, встановлено тісний контакт.

Вирішено також встановити контакт і з „Гартом“ до Всеукр. З'їзду пролетписьменників. **С. Р.**

Жовтень Давно очікуваний розкол Комукультів призвів до логічного кінця—від АСКК одійшла група в 14 письменників на чолі з Вол. Ярошенком, Як. Савченком і В. Десняком, найменувався „Жовтнем“ і в основі прийняла платформу „Октябрь“.

Нашого полку прибуло!

Забой В Донбасі розкидана по шахтах існує письменницько-робітницька організація „Забой“, що складається з 30 членів, переважно українців.

Прозівав Гарт піти туди, де йому належало бути!

„Ланка“ Єдиною на Україні чисто попутницькою організацією являється Київська група українських пись-

менників „Ланка“. В склад її входять: Гр. Косинка, Т. Осьмачка, Е. Плужник, М. Галіч, В. Підмогильний і Бор. Вірний (Антоненко-Давидович).

Смерть Юголефа Ця смерть трапилася на Всесоюзній конференції пролетписьменників в Москві, де голові „Юголефа“ т. Недолі-Гончаренку довелося зректись «лефовства» (яке взагалі не було прийнято на конференцію) щоб дістати мандат. Ліва фраза не допомогла—пролетарське мистецтво нею не одуриш!

Конкурс на п'єси Оголошений Головополітоосвітою НКО конкурс на п'єси дав вже певні наслідки. До кінця терміну надіслано 130 п'єс. Доки що журі конкурсу ще не утворено. Наслідки конкурсу буде оголошено через досить довгий час, поскільки прогляд 130 п'єс забере багато часу.

Конкурс „Черв. Шлях“ Розпочався перегляд оповідань (всього надіслано 34 оповідання) надісланих на конкурс „Червоного Шляху“.

Літературний конкурс Редакція журналу „Нова Громада“ (Київ) оповістила конкурс на оповідання та п'єсу з коопер. життя. Оповід. не більше як на 1/2 арк., п'єса—до 3 дій., проста, з малою кількістю дієвих осіб. Премійовані твори буде оплачено **потрійним** гонораром, надруковано в журналі і видано окр. книжкою. Надсилати рукописи до I/IV б. р. по адресі редакції (вул. Леніна 17).

Всеукраїнська Головополітоосвітою НКО ухвалено Олімпіада на свято 1 травня б. р. робітничі, селянські й професійні хорова організації. Завдання Олімпіади: 1) винести на вулицю масовий хоровий спів, 2) наочно показати великі можливості колективної мистецької праці серед трудящих, 3) зробити підсумки нашої муз.-хорової роботи, установивши досягнення й хибі в цій галузі і 4) накреслити чергові завдання муз.-хорового мистецтва на Україні (в галузі композиторської роботи, керівничої, виконавчої та освітньої).

Незабаром оголошено буде план і програм Олімпіади (що до спільних і окремих виступів). Обов'язок кожної організації провести підготовчу роботу для демонстрування досягнень радянської муз.-хорової культури.

День Олімпіади буде днем єднання робітників і селян цілої УСРР і мусить стати новою добою в нашому культурному житті.

Ф. С.

„Плуг“ і В день п'ятирічного ювілею „Франківці“ трупі ім. Франка, ЦК „Плуг“ надіслав ювілярам таке привітання:

Франківцям від плужан

Дорогі товариші!

Спілка селянських письменників „Плуг“, що об'єднує в собі молоді літературно-мистецькі сили Радянської України, вітає Вас сьогодні з п'ятими роковинами існування В/колективу. Працюючи на одному ґрунті перебудови суспільства і організації його на жовтневій основі, яко громадська організація, Спілка „Плуг“ стежила за всіма етапами розвитку революційного мистецтва на Україні, і в тім числі й за тими перипетіями, що переходило мистецтво театральне.

Та зовсім театральних групувань на Україні „Плуг“ особливо стежив за героїчною боротьбою театру ім. Франка, що з самого початку своєї організації обслуговував близьку нам робітничо-селянську аудиторію.

Плужани прислухалися, як пульс Вашого об'єднання завмирає у чужому робітничо-селянським емоціям буржуазно-непманівському русифікованому місті та як життя театру кипіло в робітничих товщах Донбасу.

І в часи, коли Ви, франківці, обслуговували робітництво провінції, ми—плужани своєю громадсько-літературною роботою творили Вам аудиторію з кварталів столиці.

Своїми прилюдними вечірками плужани мобілізували увагу виробничого й службового пролетаріату до справи витворення українського революційного мистецтва.

Ядро першої аудиторії театру ім. Франка в перший період його перебування в столиці України складала революційна суспільність—аудиторія літературних вечірків „Плуга“.

Громадський шлях плужан і франківців, не дивлячись на різницю у виробничій техніці, був спільним.

Рік праці в столиці і всі етапи, що пройшли франківці до того, це ствердили на ділі. Ваші глядачі наші—слухачі й навпаки.

Вітаючи сьогодні з 5-ю річницею революційно-мистецької роботи Франківців, плужани бажають Вам успіху й надалі і гадають, що, об'єднані єдиною думкою і роботою над утворенням Жовтневої культури на Україні, ми цим шляхом впевнено й твердо будемо йти далі аж до перемоги Жовтня Всесвітнього.

Спілка Селянських Письменників „Плуг“

м. Харків, 28/1—25 р.

Робота мистецьких організацій в селі буді.

Не доводиться говорити про те, яке значіння мають мистецькі організації на селі. Це виявила революція. Скрізь влаштовують вечірки, вистави, музичні концерти, хори.

Зараз, коли на селах почали провадити більш планову роботу в спокійній обстановці—ми можемо спостерегти надзвичайний соціально-політичний вплив мистецьких заходів і організацій.

Про це яскраво свідчить робота мистецьких організацій в Сельбудах.

На Україні маємо понад 2.500 сельбудів і мало не 6.500 хат-читальень.

В 1924 році, зібравши відомості лише з половини політосвітніх установ, ми маємо:

драмгуртків	1689
музичних і хорових гуртків	1476
літературних	290
фізкультури	143
інших мистецьких	122

Разом . . . 3720 гуртків

Яка ними пророблена робота, про це свідчать знову цифри, зібрані Всеукраїнським Управлінням Селянськ. Будинками.

В цих 3720 гуртках і кіно протягом 1924 року впорядковано по сельбудах 17 хатах-читальнях:

літературних та музичн. вечірок	600
вистав та концертів	10210
кіно-сеансів	664
стінних та живих газет	1095
політеудів	765
інших мистецьких заходів	78

Разом 13412

Як бачимо, село втягується в активну культурно-освітню роботу, і справді треба звернути найпильнішу увагу на роботу мистецьку по селах.

Ця робота, особливо в галузі літературній, стінних і літгазет, вечірок переводиться і мусить провадитись Сельбудами спільно з „Плугом“, як його філіями на місцях, так і окремими плужанами.

ЦККП(б)У, Головополітосвіта і „Селянська Правда“ з 1 січня й по 1 березня оголосили конкурси на найкращий Сельбуд. Всі філії „Плуга“ члени „Плуга“, літературні гуртки й мистецькі організації Сельбудів мають взяти на увагу, виявити, піднести цю галузь роботи з тим, щоб на місцях скласти революційні твори, мистецькі осередки, які виховують радянське суспільство, покладуть підвалини мистецтва працюючих.

Величезний зріст сількорівських організацій, надзвичайне зацікавлення літературою, прагнення до неї чи активне (статі самому письменникові), а чи пасивне (читати нову літературу, самому собі чи в голос другим), все це обов'язує плужан взяти на обрахунок таку потребу і допомогти Сельбудам в літературно-громадських починаннях та безпосередній роботі.

Д. Д.

ВУФКУ Випущено дві картини „Укразія“ і „Лісовий Звір“; картина остання на сучасний побут з історії боротьби з бандитизмом. Знімки зроблено з натури на Поділлі, де оперував отаман Заболотний.

В процесі знімків плужанський сценарій т. Романовської „Марійка“, виготовано до знімків сценарій „Григорій Малиновський“, готують до весняного сезону кілька сценаріїв. Матеріальна база дає змогу за літо провести широку кампанію утворення нових, радянських фільм, пристосованих для потреб села.

Закінчено установку 100 сільських кіно. В Одесі закладається фабрика для виробу кіно-апаратів для села.

Капела кобзарів у Кам'янці Київська капела кобзарів мандрує далі по Україні. Побувала вона і в Кам'янці. Велику рецензію у підвищено-хвальному тоні присвячує тов. Божко концерту цієї капели в № 73 газ. „Червоний Кордон“—„Ось вона—селянська музика!“.

Кінчається рецензія висновками, з якими не можна не погодитися:

„Капела кобзарів—цінна ідеологічна зброя і її треба шанувати. Для робітництва вона є засіб наближення через музичні емоції до революційного селянства. Для селянства це історія колишніх жалів і ознаки теперішньої перемоги. Для революційної радянсько-партійної інтелігенції це джерело відчувати непереможної віри в силу соціальної бази жовтневої революції.“

Треба, щоб капела поїхала понад кордоном і показала польським панам та Українським підпанкам, де процвітає українська музика“.

„Думка“ Перша роб.-сел. капела існує 5 рік. Організована вона в Києві; початкова назва Мандрівна капела „Дніпро-союзу“. До 1924 р. Думкою дано 410 концертів (за відом. журн. „Музика“ ч. 7—9). Протягом всієї діяльності капела тримала живий зв'язок з роб.-сел. колами й несла народню і революційну пісню на цукроварні, села, Донбас і т. п. Думкою улаштовано 10 мандрівок. Керує „Думкою“ тов. Нестір Гордовенко. Влітку їде в Грузію.

„Дух“ Леонтовича Держ. Укр. хор ім. М. Леонтовича є виворотом Жовтневої Революції. Працює він 8 рік. В роботі хора з самого початку виявився ухил в бік села, що з особливою виразністю визначився під час останньої подорожі по Україні влітку 24 р., в формі виконання заповіту Ілліча—„сполука міста з селом“ коли за місяць улаштовано було 40 концертів і обслужено до 45.000 селян і робітників. Класовий підхід до селянської пісні, піднесення її музичного авторитету в муз. колах і пробудження села

за допомогою кращих зразків рев. музики,—завжди були основними завданнями „Духу“. Всі концерти „Духу“, в селянських і роб. аудиторіях відбувалися в формі концертів-лекцій. Хором керує Федір Соболев.

Обидві організації—„Думка“ й „Дух“—капели професійні; вони є осередками радянської хорової культури, а також імпульсами до створення музично-хорової літератури й поступу мистецтва.

„Дух“ і „Думка“ постачають хорову літературу зв'язаним з ними організаціям.

Хорист

ПО С. Р. С. Р.

С І М Була в Москві філія Гарту „Мосфільгарт“, та не зумів Гарт її прикоханити—із цього виріс „Сім“, тобто „Село і Місто“. На чолі цієї групи стоять: В. Гадзинський і Гр. Коляда.

Основну свою роботу СІМ проводить в Українському клубі, де влаштовує літ-вечірки.

Коляда Скубнули не що давно „Вісти“ колядять! Коляду (і досить нечемно) за його „жіночі“ ухили. А характер у Коляди такий: на лайку—лайкою, та ще й в одвертій листі мало не до Комінтерну. ЦК „Плуга“ рішив: Коляда колядять і... виніс йому догану. Лайся, та міру знай!

„Кузниця“ (Москва) Об'єднує коло 60 пролетарських письменників і поетів. Група існує з 1920 р. Більшість її членів з цілком певним літстажем. „Кузниця“ хоче художньо відбити в літературі життя і побут робітничої класи й селянства, в той час як МАПП прагне створити агітку. Інших розходжень з МАПП'ом у групі немає. „Кузниця“ має свій орган „Робочий журнал“. Цими днями виходить з друку ч. 5—6. Крім того група видає 3 збірник альманаха „Кузниця“.

„Молода Гвардія“ (Москва) Група пролетарських письменників існує ще з 1922 р. Майже всі члени групи (27)—комсомольці. Група активно працює в журналах „Молода Гвардія“, „Смена“, „Октябрь“ та по інших пролетарських і комсомольських виданнях.

Кожної неділі в помешк. вид. „Молода Гвардія“ відбуваються літературні збори, а також проводиться семінар по художній прозі. „Молода Гвардія“ входить в МАПП і бере участь в його праці та виступах.

По фабриках і заводах група керує низкою літгуртків.

Є зв'язок з усіма комсомольськими письменниками СРСР. Група видає альманах „Молода Гвардія“ за редакцією Раскольнікова, Малахова і Колосова.

Літгуртки се-Інтенсивно працює значна
ред робітників кількість літгуртків в робіт-
м. Москви ничих районах, при райпарт-
клубах і т. п. Майже кожний
гурток починався з об'єднання робкорів і
поетів, довгою упертою працею поволі під-
вищував літкваліфікацію своїх членів і нині
ці гуртки дали багато нових пролетарських
письменників. Гуртками керують відомі
активні члени літоб'єднань: «Октябрь»,
«Молодая Гвардія» і т. п. Більшість гуртків
акуратно відбуває свої засідання, хоча
члени гуртків проводять цей іншу працю
культурну. Треба відмітити два кращих
гуртки—при Замоскворіцькому райкомі РКП
«Іскра» і Хамовницький районний літгурток.

Твори членів цих гуртків були вже дру-
ковані в «Октябрі», «Московському Пролетарію» і ін.

А. Х. Р. Р. При Асоціації Художників Ре-
волюційної Росії організовано
виробниче бюро. Бюро розробило план ро-
боти: портрети керівників революції, зарисовки окремих моментів революційної бо-
ротьби, побуту і т. и.

Крім того бюро дістало громадське право
виробу і випуска репродукцій відомої кар-
тини члена АХРР'а І. Бродського «2-й кон-
грес Комінтерна». Працею по виданню кар-
тини керує сам автор.

С. Р. Д. Союз революційних драматургів
на конференції ВАПП органі-
зував секцію драматургів, в якій взяли участь
93 делегата.

На секції було заслухано доклад т. Луна-
чарського, Вайса. Секція визнала необхід-
ним утворити на місцях філії союзу Р. Д.
В Ленінграді така філія існує вже кілька часу
і об'єднує 13 драматургів. Союз Р. Д. при-
значив уповноважених в цілу низку міст, в
тому числі і в Харкові. Ухвалено скликати
Всесоюзну конференцію революційних дра-
матургів не пізніше 1/VI—25 р.

Комакадемія Секція літератури й мистецтва
Комакадемії ухвалила відно-
вити свою діяльність. Затверджено новий
склад секції, в яку увійшли виключно марк-
систи. Секція приступає до розроблення
основних питань соціології й мистецтва, а
зокрема літературна група секції накреслила
колективне розроблення теми «Історія ви-
никнення і розвитку науки про літературу».

Білорусь Об'єднання Білоруських моло-
дих письменників «Маладняк»
готує до друку збірку прози, куди увійдуть
оповідання Бабареки, Чарного і інш. Готує
крім того збірку п'єс, поширює свою працю
і на провінцію—Могилів, Ворши і т. и.

Заніжилось об'єднання видавництва: Бел-
трестдрук, «Савецька Беларусь» і Нарком-
освіти в єдине Державне Видавництво Біло-
русії, що має розвинути працю по виданню

літератури білоруською й інш. місцевими
мовами (для нац. меншостей).

Цими днями вийшли з друку: ч. 5 журналу
«Маладняк», книжка Бядулі «Вера, паншчына
і воля у беларускіх народных песнях і каз-
ках», збірка поезій під назвою. «Буралом»,
збірник оповідань М. Чароти «Веснаход» і
Ц. Гарнага «Трескі на хвалях».

Твори найвидатнішого білоруського пись-
менника Купала перекладено на мови: поль-
ську, чеську, німецьку, українську, росій-
ську. Так само є вже переклади на мови:
німецьку, литовську, єврейську і творів Яса-
нара—Бядулі, Алеся Гаруне.

15 січня 1925 р. сповнився 15 річний
ювілей робітничо-селянського поета Алеся
Гурло, що займає видатне місце серед інших
творчих сил Білорусії.

Гурло—член групи «Маладняк». До юві-
лею видано збірку творів, життєпис, ювілей
було відсвятковано по всіх школах Біло-
русії.

Кіно в СРСР

За постановою РНК РСФСР утворено
державне акційне т-во «Радіно» з участю
НКОсвіти, НКЗовторгу, В. Ради Н. Госп.
та різних кіно-організацій.

Це т-во має право контролю, регулювання
діяльності всіх кіно-організацій, монополію
на купівлю за-кордоном фільм, приладдя,
апаратів і т. и.

В Москві мають бути утворені: великий
зал для прогляду закордонних фільм, лабо-
раторії для розроблення питань кінемато-
графії в галузях пропаганди кіно на селі,
згуртовано авторські сили сценаристів, спроби
реконструкцій апаратів і т. и.

За останні місяці кіно-організації значно
збільшили прокат і вироб радянських фільм.
Де-які з них ніяк не гірші за-закордонні,
мають великий успіх серед робітників, в чер-
воній армії, на селі.

Постанова уряду про 10% зниження цін
на місця в кіно-театрах—робить останні
приступнишими для робітничої авдиторії,
збільшує авторитет радянського кіно.

Підводна кіноматографія

Зфотографувати у воді життя морських
тварин дуже трудно з технічних умов.
Кілька разів провадились спроби, але все
неудачно. В Америці пощастило одному вче-
ному зконструвати таку трубу, що в ній
міститься кіно-апарат, телефон і т. и.; це
приладдя спускається у воду, навколо силь-
ними електричними лампами освітлюється
вода і із труби, через товсте скло можна
робити знімки.

Без сумніву, цей винахід дасть змогу
зробити багато цікавих з наукового боку
знімок підводного царства. Знімки можна
робити на глибині 10, а той більше метрів.

ЗА КОРДОНОМ

Англія Новий твір молодого письменника **Форстера** „Мандрівка по Англії“ критика зустріла надзвичайно радо. Рецензії відмічають значний хист автора, що особливо виявився з гуморі, багатств діалогов, чіткості змальовання типів.

Сенатор де-Монзі в 1923 р. відвідав Росію і свої враження опублікував недавно в новій книзі „Від Кремля до Люксембурга“. Автор — прибічник визнання СРСР і відновлення торговельних зносин.

Німеччина Інтерес до російської літератури за останні роки значно збільшився. Весь час видавництва видають переклади російських поетів і письменників, знайомлять з новою літературою. Не ще давно вийшло з друку кілька книг — назок Салтикова, твори Достоевського, Тургенева, Ол. Толстого, спогади Сухомінова, Л. Троцького „Про Леніна“.

Франція Паризьке видавництво „Нова Людина“ видало книжку **Шодо** за назвою „Шість місяців в Радянській Росії“. Твір — наслідок мандрівки автора по Росії в 1921 році, яко делегата на конгрес червоних спілок.

Увагу літературних кол притягає новий твір молодого письменника **Морнеса Женеуа** — роман „Гра“. Критика визначає, про в особі Женеуа французька література придбала письменника з дуже значним хистом.

Америка Репертуар нью-йоркських українських театрів складається з старих побутових п'єс, як, напр.: „Бонда-

рівна“, „Ой, не ходи, Грицю, та на вечериці“, „Ох, не люби двох“, „Циганка Аза“, „Пана Штукарка“, і т. п. іноді як новина — іде п'єса Винниченка „Брехня“ чи яка інша його-ж.

По американському звичаю ці вистави гучно рекламують в газетах; мовляв, „перший раз!!“ участь беруть найкращі сили театру... „запрохується українське робітництво прибути численно, а певне не пожалуєте“...(!).

Газета „Українські Щоденні Вісти“ (Нью-Йорк) час од часу використовує оповідання наших письменників. Восени друкувала уривки з роману Ол. Досвітнього „Америкавці“, нині оповідання Копиленка „Дитина“, весь час містить „Малі фейлетони“ Остапа Вишні та сатири Валера Пронози.

„Заатланти- В Нью-Йорці є група російсь- ческий ких пролетарських письмен- Кумач“. ників і художників, правда не дуже численна. Недавно ця група почала видавати свій орган „Заатлантичний Кумач“. В ч. 1 за листопад 1924 р. уміщено статтю про В. Брюсова, поезії, прозу, невеличкі нариси, критику. Цікава „Как создавался Кумач“ (шарж), в му почувається значна доля правди — бідкування групи, збори коштів на свій орган, як складали бюджет журналу і кошторис редакції. Група шле гарячі привітання товаришам — письменникам Радянського Союзу, обіцяє не забути завітів Ілліча.

Група зве себе „Американським Леф'ом“ видала 2 альманахи „Китоврас“, загалом схожий на наші футуристичні видання, кілька „одноманітних без кінця“ збірок поезій.

...Повинно як найдужче збільшити витягання та матеріальну допомогу пролетарським і селянським письменникам, що увійшли в нашу літературу почасти від станка та плуга, почасти із тої інтелігентської прослойки, яка в жовневі дні та в добу військового комунізму вступила в ряди РКП й комсомола...

(З резолюц. XIII Парт. з'їзду, пункт 19)

НАШІ ПРОДУКЦІЙНІ ПІДСУМКИ

Літературний 1924 рік пройшов у „Плузі“, коли так можна висловитися, під знаком розвитку прозової творчості. До цього часу у нас переважала поезія, часто трафаретна, одноманітна і технічно неудосягнена. Злива трибунної поезії заливала наші нечисленні журнали і газети. Коли-ж життя почало усталюватися, входити в береги і почали накреслюватися де-які риси нового побуту, можна було переливати цей побут у художню форму.

Але спостерігати життя, натяки на новий побут, який ще не вріс у свідомість людини—важко. Один з відомих сучасних критиків, тов. Воронський, сказав з приводу цього приблизно так: „Письменник зараз має бути особливо чутливим і спостережливим, щоб впіймати ті відміни в людській психіці, які відбуваються в зв'язку зі зміцненням нового побуту“.

Ось через це саме, у нас мало оповідань, де малюється нова людина, в новому оточенні сучасного життя.

Треба сказати, що за останній час плужанської творчості селянського змісту мають багато цікавіші розробки, ніж ті перші твори, що друковані приміром в перших книжках „Бібліотеки Селянина“ заявляється життєвий дійсний реалізм у малюванні людей і подій, цікава сюжетна розробка, уміння оволодіти мотивами в будові сюжету і часто загострення сюжетних мотивів до фабульності (Дороговказ П. Панча „Христя“ О. Копиленка). З'являється вміння використання слова, слова—образу, порівняння в розробці оповідання, влучне втілення порівняння. Гумористичний момент теж грав не останню роль. За цей рік маємо три повісті Я. Качури „В тенетах царату“, О. Копиленка „Буйний хміль“ і коротенька повість О. Шиманського „Зелена брама“.

Так само, маємо значну кількість оповідань, цікавих з технічного боку, оповідань, що захоплюють сторінки нового міського, робітничого побуту та побуту комсомольців і партійців. З цих оповідань треба відзначити: „Інженіри“ І. Сенченка, „Золоті Тавра“ і „Зелена трясина“ П. Панча, „За пустелями сел“ та „Федерация“ Ол. Копиленка, „Кабаре“ „Після бурі“ і „На станції“ В. Вражливого, „Пасинки степу“ А. Дукина та інші. Ми не маємо змоги тут розбирати ці оповідання, але треба сказати, що вони є значний крок вперед в творчості не лише плужанській, ці твори вже мають безумовне значіння, взагалі, в новій українській літературі. До імен, що мають поповнити наші лави, попадають тако-ж Гр. Яковенко, Ю. Брасюк,

В. Демчук, Гр. Епик, А. Громів, О. Свекла, що мають виступити незабаром з своїми новими книжками.

Повільніше йшов розвиток поезії. Чогось визначного в поезії плужанській за цей рік не було. Не будемо говорити про В. Сосюру, який за цей рік випустив дві книжки своїх поезій. З інших поетів—цікава постать Павла Усенка. Він іде цілком своїм творчим шляхом—у його віршах оригінальна і цікава ритміка, своєрідний різноманітний образ і співучість, разом із комсомольським (коли так можна сказати) світовідчуттям—здоровим оптимізмом. На превеликий жаль він мало друкував своїх поезій і не виготовував ще книжки, хоча це давно пора зробити.

Захоплює позиції на визнання його одним із кращих молодих поетів О. Донченко—свіжий, оригінальний лірик. Працює уперто з певними досягненнями Г. Плискунівський, А. Шмигельський, Ант. Лісовий та інші. Інтересний віршовий жанр дав І. Кириленко своєю поемою—дописом „Завод ім. Петровського“, чулі симпатичні вірші, але технічно ще не цілком досконалі пише Н. Забіла.

Тільки А. Панів замерз на тій точці, що він нею майже почав. Цього року він друкувався мало, але ті вірші, що з'явилися в друку—та-ж сама стилізація старих його мотивів на селянсько-революційні теми. Техніка таж сама—ямб, або стилізований ямб, пара нових рим та описових, зорових образів і все.

Такий минулий літературний плужанський рік. Не дуже він врожайний, але твердо—надійний. Частина з товаришів вже досить твердо стоїть на ногах, готує збірки творів своїх, які зафіксують певний стан роботи письменника і безумовно, будуть відповідно оцінені критикою і читачем. А всі разом уперто вчаться, бо для письменника (та і взагалі) життя—то є школа.

Юр. Магонь.

ОСТАП ВИШНЯ

Остап Вишня не є членом «Плуга». Але він приймає активну участь в його роботі, які в роботі «Гарту», та й взагалі інших громадсько-культурних справах. Рідко яка вечірка «Плуга» в Харкові, особливо в перші роки існування «Плуга», обходилася без «Малого фейлетона», при виїздах плужан на провінцію Остап Вишня майже завжди бере участь, оживляючи своїм «усмішками» вечірки.

Далеко по всій Україні пішла слава про 2 літературні усмішки, в яких Вишня над-

звичайно яскраво схарактерував плужанські вечери, «критиків», виступи аудиторії, статті окремих авторів. «Усмішки», «реп'яшки», «малі фейлетони» Остапови знає кожний на селі, хто лише мав в своїх руках газету, селянського журналу.

Остап Вишня

Фот. Мих. Биковця

Вже традицією стало, що кожне нове видання, підбираючи матеріал до свого 1-го числа, запрошує Вишню бути співробітником, дати хоч, „що небудь“. І Вишня дає. Треба дивуватися тій величезній літературній продукції, що ми спостерігаємо у Вишні. Його «усмішки» передують провінційальні газети, журнали, навіть Американська, Галицька преса.

Особливого ефекту досягає Вишня в своїх «сільських усмішках» де виявляє добре знання побуту села, його темних і світлих сторін, повсякденного життя. Не дивно, що книжку «Вишневі усмішки сільські» вже видано другим накладом через рік і це 2-е видання буде звичайно теж вичерпане.

Багато фейлетонів Вишні драматизовано і як п'єси-агітки-шаржі йдуть на сільській сцені з величезним успіхом. Сам Вишня драматизував кілька своїх усмішок і видавництву напевне-треба буде їх перевидати. Крім постійного місця в «Вістях», «Селянській Правді» твори О. Вишні-видано окремими книжками: 1) «Вишневі усмішки сільські», 2) «Вишневі усмішки кримські», 3) «Літературні усмішки», 4) Кому сумне, кому й веселе», 5) «А ну, хлопці, не піддайсь», 6) «Реп'яшки-жменя перша», 7) «Що може циркуляр наробити», 8) «Заплуталась божа

справа». 9) «Діли небесні». Останні 3 книжки драматизовані самим Вишнею його «малі фейлетони».

Слабшими виходять у Вишні сатири на політичні теми, взагалі на життя далеке, і великого ефекта набирає він в сільських темах. Село-це рідна стихія Вишні і рівного йому в цій галузі немає.

Подано кілька біографічних відомостей про Остапа Вишню. Народився він року 1889 у м. Груні, б. Зінківського повіту на Полтавщині. Служив батько в економіях за прикащика. Учився (не батько, а Вишня!) спочатку в сільській школі, потім у Зінкові в городській, а потім у Києві—в фельдшерській. Цю школу скінчив року 1907. З того часу до 1917 року фельдшерував і учився «за гімназію». 1917 р. поступив до університету, та не скінчив. Писати почав теж 1917 року. Остаточно на літературну працю перейшов 1919 року. Нині працює як секретар редакції газ. «Селянська Правда» та співробітником газети «Вісти». Остап Вишня—це приbrane прізвище, псевдонім.

Але Вишня не «вістярський» і не «сельправдовський»—він в одинаковій мірі належить всім періодичним виданням, газетам, що виходять у Харкові, а то й на провінції. Таким його всі вважають, таким «страдальцем» є він і в дійсності.

Мих. Марусин.

ПЕТРО ПАНЧ

[Бібліографічна замітка].

Петро Панч (псевдонім) народ. 5 липня 1891 р. у Валках на Харківщині в сім'ї

Петро Панч

селянина. У 1915 році закінчив Полт. землем. школу, потім артил. школу в Одесі. Був на фронті в імперіалістичну війну і потім у

Черв. армії до 1921 р. Брав участь у боях проти гетьмана Скоропадського й Деникіна. Почав писати з 1918 р. Перші спроби видруковано в 1921 р. у Валках. Потім дав біля 2-х десятків нарисів, переважно з селянського життя, під назвою «Житні етюди» в «Селянській Правді» (иногда за псевд.— Максим Отава) і дрібні оповідання у «Вістях ВУЦВК'у».

Перша велика повість «Там, де верби над ставом» вишла в 1923 р. у Харкові в «Бібл. Селянина». Вона, як і наступна повість «Гнізда старі», освітлює життя села в роки пореволюційної боротьби між курулями й незаможниками, панством і селянами. Сюди ж відноситься й «Дороговказ» («Знання», № 40, 24 р.)—епізод із борні селян із бандитизмом. Побуту повісьцьо-духовному присвячено його оповідання «Вій преподобний»

а також де-кілька анекдотичних оповідань у збірочці «По-за життям». Це все гумористичні речі, іноді з антирелігійною тенденцією. Сатира на панство колишнє дана в опов. «Золоті тавра» (альм. «Квартали»). Побуту провінціальному відсталого вчителства присвячено опов. «Мишачі нори» (альм. «Плуг» ч. 1, та «Зелена трясовина» («Черв. Шлях», кн. 8, 1923 р.). Дрібні речі з військового життя були в ЛНМ в 1924 р. («Варакло») і в «Жовт. Збірн.» 1924 р. («Смерть Януляса» та инш.).

Письменник належить до пореволюційних реалістів-сатириків. Спочатку в манері частково був під впливом Коцюбинського, а з нових Хвильового (останнього—в прийомах образотворчості). Панч—один із найпопулярніших зараз письменників—плужан.

Ів. Напустаєвський.

БІБЛІОГРАФІЯ

Книги для сількорів

М. Горинський та В. Столяр.—«Селянський кореспондент», 164 стор. ц. 40 коп.

Ів. Лакіза.—«Селянська газета і як до неї писати селянинові». 48 ст. ц. 12 к. Хрк. 1925.

Книжки видає ДВУК України, цілком слушно взявши до уваги потребу в них нині, в часи величезного зросту сількорівських організацій. Сількоріві треба допомогти в техніці писання дописів, цю мету вдало виконують названі вище книжечки.

Рецензент газети «Черво-ий Край»—Юр. М. так оцінює значіння й зміст книжок:

„Перша книжка має такі розділи: заповіді сількорів; стаття т. Молотова «Про сількорів»; сількор як організатор; партія та селянський кореспондент; сількор та газета; про що сількоріві треба писати; як треба до газети писати; стінна газета; газетний гурток; гурток «Друзів газети»; жива газета; які бувають сількорівські організації; обороняймо сількорів. Крім того в книжечці розкладено винятки з резолюцій XIII з'їзду РКП про пресу і її завдання.

В другій книжечці вміщено статтю тов. Леніна про характер наших газет, статтю про що повинна писати селянська газета і різноманітний інструктивний матеріал про те, як писати до газети селянинові.

Хоч і є в цих книжечках де-які помилки й де-які частини застаріли (наприклад, розділ про сількорівські організації), проте книжечки варто придбати кожному сількоріві. Вони йому допоможуть в його роботі в газеті».

„Робочий Читатель“—№ 1. 1925. Двохтижневик критико-бібліографічний і літературно-художній. Москва, Охотний ряд. 9.

Журнал заслуговує серйозної уваги з боку літгуртків, плужан. Е ціла низка

статтів по питанням організації, техніки літератури: «Как пишется художественная литература», «О работе в рабочем литературном кружке», «Как писать рецензии о книгах», «Литературные итоги 1924 г.» Журнал має художній розділ (проза, поезія), бібліографію, хроніку. Передплата на 1/2 р.—2 карб. 20 коп., на 3 міс.—1 карб. 10 коп.

Робселькор-читець. Стенограми з'їзду сільробкорів Уманщини 26—29/х 24. Умань. 1924. Стор. 64.

В названій книжці вміщено доклади й обмірковування їх на з'їзді що весни 1924 р. відбувся в Умані. Доклади були такі: Завдання сількорів і робкорів, Прокуратура та сількорів, Політосвітня робота на селі, газета і завдання чтиців, про розповсюдження газети. Уманські сількори перевели цікаву спробу читання газет, дуже поширювали ріжні газети і цей досвід з успіхом пройшов.

Книжку ми радимо перечитати кожному сількоріві, плужанинові, в ній він знайде вказівки для своєї праці газетарської на селі».

Крест'янський кореспондент. Склад. групою авторів. Передм. М. Калініна. Москва. 1924. Стр. 192. «Новая Москва». Ціна—1 крб. 25 коп.

Книжка поділяється на дві частини: 1) доклади й промови на нараді кореспондентів «Бедноты», 2) дописи селян з біографією авторів, фотографіями. Першу частину вдало скомпоновано, вона дає цільне уявлення про селянську газету, роль сількорів, друга значно живіша, дає зразки гарних дописів селян.

Книжка потрібна для кожного дописувача, що починає писати до газети.

Невський В. Работа с газетой в библиотеке, избе-читальне и клубе. Москва. 1924. 30 стор. Ціна 20 коп.

Невеличка книжечка, скоріше агітка до сількорів, як організовувати кампанії за «газету», використовувати старі газети, читання в голос, видання своєї газети. Для тих, що лише приступає до праці як дописувач і «Друга газети» — книжка буде корисна.

Книги для початкуючих письменників

Новые детские книги. Сбор. III Рецензійної комісії від. дит. читання Інститута методів позашкільної праці.

Москва. 1924 160 стор. Ціна 90 коп.

Збірник цікавий не тільки рецензіями на нові дитячі книжки, що вийшли за останні 1½ року, а переважно списками книжок на революційні, соціальні і виробничі теми. Крім того упорядники мали на меті взагалі охопити всю дитячу літературу в масштабі СРСР, правда це виконано не зовсім вдало. До збірника додано цікаву статтю члена реценз. комісії Калмикової: «Чого ми чекаємо для дітей від наших письменників-художників». Авторка зачіпає питання мови, сюжету, дос старого режиму в новій літературі, розв'язуючи це на прикладах з старої і сучасної дит. літератури.

В кінці збірника розміщено картку читання книги, з вказівками до її використання.

Збірник цікавий і буде корисним для тов., що працюють в галузі утворення нової книжки для дітей.

М. Б.

Дубовской „О пролетарской литературе“. Москва. 1924. 66 стор. Ціна 35 коп.

Книжка є збірка нарисів, що до питання пролетарської літератури, її читача, побуту в літературі. З окремих і особливо вартих уваги, відмітимо: «Что такое пролетарская литература, как художник должен использовать быт, О пролетарском быте, пролетарская поэзия, пролетарский писатель и его читатель» і др.

Марксистская хрестоматия по литературе. Склали: Голубков, Горностаев, Лукьяновський, Сахаров. Москва. 1925. Стор. 470. Ціна 2 карб. 50 коп.

Назвичайно гарна книжка, що охоплює в низці критичних статей кращих марксистів-публіцистів: 1) письменників XIX і початку XX стор., 2) Сучасників: попутчиків, «Кузицу», Нову селянську творчість, Маяковського, Д. Бідного, Серафимовича, Безименського, Есеніна, Пильняка і т. и. 3) загальні питання літератури: марксистський метод вивчення мистецтва і літератури, марксизм і формальний метод, марксизм і літер. спадщина.

Зібрано статті: Плеханова, Фриче, Енгельса, Маркса, Бухаріна, Воровського, Горбачова, Воронського, Лелевича, Когана і др.

Горяче радимо придбати цю книжку і серйозно засісти за неї. Без студіювання кращих марксистських розвідок — не можна зрозуміти стан, роль і завдання сучасної пролетарської літератури і її майбутнє.

Вопросы литературы и драматургии. Стенограммы диспута 26/IV 24 р. Ленинград. 1924. 94 стор. Ціна 65 коп.

В книжці зібрано промови під час дискусії про завдання літератури й драматургії. Диспут було влаштовано в Москві в Держав. Акад. театрі під головуванням А. В. Луначарського. Взяли в ньому участь представники різних літрूप, напрямків, як Лелевич (На посту). Пильняк (попутчик), Безименський, Маяковський (Леф), Плетньов, Таїров, Трайнін, Чижевський, Майська, Ключніков, Глібов, Сакулін.

Промови цілком відбили погляди як окремих літературних угруповань, так і видатних діячів в галузі літератури й драматургії. Цим книжка цікава й для наших початкуючих письменників, вони мусять з нею познайомитися, обміркувати

Шафир Я. От остроты до памфлета. Москва. «Раб. Просвещения». 1925. 143 стр. Ц. 1 р. 25 к.

Книжку присвячено справі писання газетних фейлетонів: «техника и психология остроты, веселое в газете, сатира и газета, красивый памфлет». Книжка весь час оперує з конкретними прикладами, розбираючи творчість Самі Чорного, Маяковського, Дем'яна Бідного, К. Маркса, Л. Троцького.

Майже перша книжка в справі фейлетону, який на далі починає завоювати все більше значіння в газеті.

Б.

На музичному фронті

„Музика“. Місячник музичної культури ч. 10—12. Рік 1924. Вид. Муз. т-во ім. М. Леонтовича.

Це друга книжка реорганізованого журналу, що розпочав конкретно переводити в життя часло «Жовтень в музику». Найціннішим в журналі є розділ — музичне знання масам. Тут подаються конкретні поради що до музично-хорової роботи, а також вказівки й матеріали по муз. освіті. Розділ — музичне життя трудящих має освітлює роботу на місцях і накреслює чергові завдання муз.-хорових гуртків та клубів. В даному ч. подано звіт про Хорову Олімпіаду в м. Києві, про роботу муз. студії ім. Леонтовича в Києві, про агітхор клубу ім. 1 травня в Києві, хор-студію м. Ржищева й т. п. В науково-теоретичному розділі розміщено надзвичайно цінну статтю про вчення музики Б. Яворського — ладовий ритм, тотожність його з фізіологічною реакцією, теорія звукового тяжіння, — ці геніальні винаходи нищать увесь старий академічний стрій музичної науки.

Ф. С.

Музичне мистецтво на селі. Вид. «Червоного Шляху», стор. 144.

Це порадник для керівників хорами й оркестрами на селі, а також і для тих, хто забажав би взятися за організацію музичного життя на селі. Порадник охоплює всі галузі музичної роботи можливої на селі. Тут і про музгурток, і про організацію хора, оркестра, і мінімум теоретичних знань для членів музгуртка чи хора, необхідні відомості з історії музики, диригентське мистецтво, засоби виразного виконання муз. творів, вимова при хоровавому виконанні, укр. муз. народні інструменти й використання їх на селі, вичерпуючий показник хорової літ. і муз.-теоретичної бібліотеки керівника.

Книга надзвичайно цінна і для робітників міста.

Ф. С.

Нині є в друку такі твори:

1. Молодий Ленінець. Вип. 1. 10 пісень для шкільного хору. Зміст:

Козицького—Могутній орел, Ми рухом відважним. **Богуславського** Пісня юнаків. **Радзиевського** Заклик. **Верховинця**—Ми дити волі. **Альшванга**—Ремісники. **Ревуцького**—Школярський марш. Ми молоді. Вперед. **Проченна**—Пам'яті червоних борців. Всі твори на слова нових революційних поетів.

2. В виданні ДВУ друкуються „Червоний заспів“—вип. II і III на слова Франка, плужан, гартованців, написано 4 речі Козицьким, 4—Вериківським, 2—Богуславським, 4—Степовим, 1—Радзиевським.

3. ДВУ друкує збірники народних пісень в 2 вип. по 125 пісень кожний **П. Демуцького** та «Весняночка»—методологічні пояснення і збірка пісень до них, написав **В. Верховинець**.

Огляд останніх ч.ч. журналів

Селянка України—ч. 1—1925. Щомісячний журнал У Від. роб. і селянок ЦК КПБУ.

Журнал дуже цікавий змістом—він відгукується на всі події політичні, дає цілу низку статтів по с. господарству, оповідання, поезії, «веселі рядки», про Розу Люксембург, К. Лібкнехта, є про хвороби, про нафту, про нові книжки, про нових письменниць-жінок. Журнал весь час збільшує свій тираж і цілком вдало—кращого для селянок, як оцей—ще не було на Україні.

Знання. ч. ч. 1, 2, 3, 4—Щотижневий науково-популярний і громадський журнал.

Журнал має на меті підвищити культурний рівень селянина-робітника. Тому кожне число уміщає статті про машини, теплову енергію, двигуни, нові винаходи в техніці («Нове скло», «Механична перевозка вантажів», «повітряні рейси» і т. п.). В кожному числі є огляди політичного

життя, трохи поезії, прози, розвідки з економічного життя України, бібліографія, шашки. Ч. 3 присвячене т. Леніну—ціла низка статтів розповідає про значіння діяльності Леніна, відношення його до нац. питання, дітей і т. и.

Хибує журнал мовою своєю—більшість статтів—переклади, гидкі, штучні і це зразу почуватися.

Всесвіт. Ч. 1—ілюстр. журнал за ред. В. Блакитного.

Перший радянський, великого формату гарний ілюстрований двохтижневик. Доволі повно охопив життя, давши статті з малюнками про Донбас, Америку. Синклера, останню видатну п'єсу «97», поезії нових письменників, цікаві карикатури, задачі, ребуси. В ч. 1 є двоє худож. оповідань—одно про безпритульних, друге—на зразок американ. оповідань О. Генрі.

Журнал безумовно заслуговує поширення. Ціна—35 коп., не велика.

Думка Ленінця—ч. 5 Стінної газети колектива піонерів д. буд. ім. «ВУЦВК»а.

Діти, згуртувавшись—склали цікавого журнальчика, присвятивши пам'яті Вол. Ілліча. В журналі такі розділи: Леніну, політичний відділ, наука і техніка, наша комуна, природа і діти, село, фейлетон. Сила дрібних спогадів, поезій, твори слабенькі, але все же цікаві.

Безвірник—місячник (Харків), ч. 1. Більшість статтів відведено різдву, побуту, релігійним заботам.

Журнал повний цікавих дописів з місць, що краще вчених статтів переконують читача. В журналі багато малюнків до текста і окремих кольорових.

Журнал розраховано на широкі селянські кола, своє завдання виконує цілком добре.

Ціна—10 коп.—звичайно—не велика.

Слідуюче—ч. 2—присвячується «Київо-Печерський Лаврі». (вийде в кінці лютого).

Глобус—двохтижневий журнал газети «Більшовик» (Київ) ч. ч. 28, 29.

Як завше, багато ілюстрований, відбиває останні події життя УСРР, закордону, доволі місця відведено економічним питанням (Макіївська домна), науці й техніці. Число 28 присвячене річниці Київської філії «Плуга»—тому й літературний розділ занято творчістю плужан (Як. Качура—«А ніч слухала» драм. етюд, Шмигельський—«Сандро» (поема), Косяченко—поезія, Щупак—стаття, Дубков—поезія). З деякими висновками і виразами передової С. Щупака трудно погодитись.

Ч. 29. присвячено роковинам смерті В. Леніна, має значний художній розділ, гарні малюнки, загалом краще попередніх.

Искусство трудящихся. Журнал худож. секції Гос. Уч. Совета (Москва) ч. 1, присвячений театру, кіно, музиці, малярству.

Значної уваги заслуговують статті: «Искусство трудящихся»—А. Луначарського, «Музыка трудящихся»—Чемоданова,

«Масовки» — Кугеля. В журналі широкий огляд діяльності Московських театрів, афіші і т. и. Провінцію ч. 1. слабо охоплено. Журнал відкриває широку дискусію по питанням мистецтва, закликає робітників сказати свою думку.

Польня — Білоруський журнал літератури, політики, економіки, історії. Ч. ч. 3 (II), 4 (12) 1924. Минск.

До цього часу вийшло 9 книжок журналу, який заснувався ще в грудні 1922 р.

В журналі працюють білоруські письменники й поети: Ц. Гартна, Бядуля — Ясакар, Мазуркевич, Ян. Купала, А. Гурло, Хмарка, Я. Журба, М. Чарот, Т. Гуща, Родзевіч, Неманьскі, вчені: Пічета, М. Бойков, Замоцін, Пятровіч, Цвінкевіч, Ігноровський й інші.

Журнал звертає значну увагу на вивчення Білорусії в усіх галузях економічно-культурного життя, уміщає багато художнього матеріалу.

Останні числа, що є на Україні, ч. 3 і 4 (11, 12) продовжують «трагічно-смішліві» спени з менского наядунаго жицьця» — Ян. Купала, вмістили цілу кучу поезій і поем, розвідки про білоруську мову, огляд театру, книгарської справи, хроніку культурного життя.

Нова Громада (Київ). ч. 1 (39).

В новому році журнал ставить завданням збільшити тираж до 10.000. Ч. 1 вийшло в кількості 7.000. Є оповідання, трохи поезії, багато кооперативних дописів, ідеї сумки 1924 року з боку літературної продукції (ст. М. Доленга), кілька статів на культурно-кооперативні теми, змістові розділи «сільське господарство» і «економічний».

В журналі до 40 малюнків, переважно на кооперативні та господарські теми (цікаві знімки цукроварні Іванківської).

Хар. Невіра.

Новини книжного ринку

Видавництво В серії «Бібліотека селянина»: **Червоний** Божко С. Над колисьню Запо-

Шлях ріжжя. Істор. пов. на 60 стор. ц.—30 коп.

Вишня О. Реп'яшки. Жменя 1-ша. 42, стор. ц.—20 коп.

Ярошенко В. Через решето. Байки, стор. 38, ц.—28 к.

Шиманський О. Зелена брама. Повість з нез. життя, с'ор. 40, ц.—30 коп.

Гмицький В. По зорі. дит. п'єса на 3 д. стор. 80, ц.—40 коп.

Одинець Г. Революція на небі. П'єса ст. 32, ц.—15 к.

9 Січня 1905 р. Збірн. Улож. М. Панченко й Штоке ст. 136, ц.—65.

Диктова Л. Вона прийшла. П'єса з сел. життя на 3 дії, ст. 40—ц. 25 к.

Музичне мистецтво на селі. Порадник, ст. 146, ц.—1 р. 20 коп.

Держ. Вид. України **Лейтес А.** Ренесанс української літератури. ст. 34, ц.—40 к. **Любченко А.** Зяма. опов. стор. 14, ц.—8 коп.

Дніпровський І. Добридень Ленін Поезії, ст. 32, ц. 12 коп.

Поліщук В. Жмутон червоного. 9 поезій ст. 30, ц.—12 коп.

Йогансен М. Пролог до комуни. Поезія, ст. 24, ц.—10 коп.

Франко Ів. Сатири: 90 ст., ц.—25 коп.

„ „ **Малий Мирон** і ин. опов. ст. 204, ц.—55 коп.

Франко Ів. До світла. Ціна—15 коп.

„ „ **Як ченці дітей навчали.** Ц.—10 к.

Франко Ів. Грицева шкільна наука. Ціна—10 коп.

Франко Ів. Отець Гуморист. Ціна—25 коп.

Стефаник В. Оповідання. 120, ст. ц.—35 коп.

Чередниченко В. Софія Перовська. 16 ст., ц.—7 коп.

Мінно—Лісові круки. Етюд на 1 дію, 16, ст. ц.—10 коп.

Погрібняк-Омелькова сім'я. Казка для мал. дітей, ц.—20 коп.

єллан Вас. Наші дні. Новелі, стор. 36, ц.—10 коп.

„**Книгоспілька**“ **Васильченко С.** Свенор. д. п'єска на 2, д. ц.—12 коп.

Будяк Ю. Під промінням червоного жовтня. П'єска на 1, д. ц.—25 к.

Васильківський М. Республіка. Дит. п'єса на 3, д. ц.—20 коп.

Вид Т-во „Рух“ **Франко Ів.** Твори. Т. I ц.—75 коп.

Черняхівська-Старицька Жага. Драма на 5 д. ст. 80 ц.—30 коп.

Кшишовевський. Чорт та шинкарна. Ком. на 3 дії ц.—30 коп.

Мамонтів Я. Коли народ визволяється. Трагедія на 4 акти, ц.—30 коп.

Куліш Ів. Маленький Горбань Д. п'єса на 3 дії ц.—15 коп.

Шенспір—Комедія помилок. Комедія на 5, дій ц.—15 коп.

Винниченко В. Твори Т. I, II, III, IV, VI, по 90 коп.

Мамонтів Я. Вінни за водою. Поезії стар. років, ц.—50 коп.

Попель О. Золоті сні, дит. новорічна п'єса ц.—20 коп.

Т-во „Час“ **Вовчок Марко.** Вибрані твори. у Київі ст. 270, ц.—1 р. 20 коп.

Тесленко Ар. Вибрані оповідання. Ст. 168, ц.—1 р.

Шевченко Т. Вибрані твори. (проза), ст. 170, ц.—1 р. 20 коп.

Молеца-Чепіга. День 9 січня ст. 52 ц.—20 коп.

Будяк Ю. Жовтнева казка. Дит. п'єса ц.—80 коп.

Ленінський декламатор. Улож. Шнурупій і Бажан. Ц.—1 р. 20 к.

ПОЧТОВА СКРИНЬКА „ПЛУГА“

1. **Приходьнові** (педкурси в Вербках) «На червоних загравах» до «Плужанина» не пішло. Можливо, що використаємо де-небудь.

2. **Миргородській філії**—Поезії надто слабкі—в них мало сюжету, є набір голосних, іноді неясних з ідеологічного боку, фраз. Оповідання Жовтеслава Найдю ще буде переглянено другими товаришами. Відповідь дамо в слідуючому ч.

3. **Василенкові** (Харк.). «Невдача»—слабе по розробці. Місцями надто не художня мова, ще школярські речення. Радимо більше вивчати стиль кращих письменників.

4. **Кириченкові** (Хут. Каршачини, Сумськ, району). Охота писати—це ще нічого. А от треба навчитися писати так, щоб усі розуміли, повчались, користь з того писання мали. Краще написати менше, не «квадраліони», як Ви пишете, та зате краще. Адже все ж таки наша порада Вам та сама що й раніш—читати, вчитися самотужки, а там може й що буде з Вашого писання. Уважно перечитайте наш «Плужанин» і що не зрозумієте—пишіть—будемо давати поради подробніші.

5. **Клюсу Петрові**—Напишіть нам свою адресу, що-би можна було з Вами докладніше зв'язатися та порозумітись. П'єса «Опришки» слаба.

6. **Гаєвському** (Могилів). «До червоного берега»—слабе. Немає сучасного бесарабського побуту, шаблонні думи про те, як гарно у нас, коли дивитись сюди з того берега. В оповіданні ні зв'язки, ні розв'язки. Все ж є гарні місця.

7. **Пархоменкові Ів.** (Слобода Котельва, Охтир. округи). «Воспоминание из гражданской войны» написано не вдало. Ви мало ще вмієте писати, хоча матеріал зібрали цікавий і багато.

8. **Дит. гурткові** «Чер. Доріжкою» (Червоноград).—Ваш гурток затвержено, яко

1-й дитячий гурток «Плуга». Продовжуйте свою працю, а крім того зверніть увагу на критику нових книжок, записуйте свої зауваження і надсилайте до «Плуга». Студії дит. літератури доручено тісніше зв'язатися і допомагати Вам.

9. **Біглицю О.** (Донбас). Ваше оповідання для дітей «Як діти комуна робили»—було зачитане на студії, а далі на прилюдній вечірці «Плуга». З невеличким обробленням та зкороченням зайвого вступу воно буде де-небудь надруковане. Передали до «Червоних Квітів».

10. **Літгурткові. при Медведів. трудшколі** (Черкаської округи на Київщині). Оповідання Брусника «В боротьбі за волю» було зачитане на дит. студії. В ньому багато хиб, мало художности, є штучні слова, розмови. Видно позичання у старих авторів (форма). Студія визнала непридатним до друку. Бажано було б нам списати докладніше і встановити міцний контакт. Присилайте ще твори. Охоче будемо їх обмірковувати.

11. **Онищенкові Т.** (х. Янченків, Сум. округи). Ваш надпис «Андійко» обміркували на дит. студії Він слабкий. Правда, життя сільського хлопця змалювали добре, але ніяк не зачепили інших дітей; класових настроїв села, хто такий були мати і сестра Андрійкові; взагалі—це не оповідання, а допис. Не буде надруковано.

12. **Петрусю С.** (Ворішпіль на Київщині) Ваші твори: «Як я помстився», «Минуле», «Малий пролетарій», що ви надіслали ще в літку минулого року, були на розгляді у кількох товаришів і визнані слабкі. Для дітей теж непридатні, зайві «божеські» місця. Все ж у Вас єсть хист. Гарно було б, коли б Ви відповіли нам, а тоді повернемо рукописи з докладними зауваженнями. Ви переробите і тоді до друку будуть придатні. Загалом пишіть, у вас виходить місяцями гарно.

Видає: ЦК і Харків. філія «Плуга».

Редагує: Редкомісія: С. Пилипенко,
Ів. Сенченко, М. Биковець.

Адреса редакції: Харків, вул. К. Лібкнехта 11.

ВЕСЕЛА СТОРІНКА

М а л ю н к и.

(Де-кому з відвідувачів вечірок „Плугу“).

1.

Весела пара—
Петро та Клара:
Ідуть до „Плугу“
Розвіять тугу
Поет з естради:
„...Помрем за Ради“...
Петро-ж на вушко:
—Кохаю, душко!..

2.

А друга пара—
Грицько та Мара.
Поет читає:
„Весь світ палає“...
Грицько-ж кахика
Та Мару смика:
—Марисю, зірко...
Ходім з вечірки ..

3.

І третя пара—
Дмитро й Варвара.
В очах—фонтани,
В серцях—вулкани,—
Варвара гнеться,
Дмитро трясеться:
—Варваро—любко,
Підстав-но губки...

* * *

Шановні пари—
Петри та Клари,
Паруйтеся, друзі,
Але не в „Плузі“.

Антоніа Ко.

Короткий словник

відомих і невідомих, літературних і нелітературних термінів.

Аванс—мертва петля поета, коли у нього нема іншої собі на шию; окрім поклонниць.

Авто—машина, несхожа з плугом, бігає сама і без волів, шей дуже швидко; живиться бензином.

Автор—те-ж саме, що й авто—машина, тільки бігає ще швидче й живиться гонораром.

Автобіографія—перший ліричний твір плужанина.

Літерація—коли треться літера об літеру в творчій роботі.

Анекдот—взаємовідносини між „Плугом“ і „Гартом“.

Асонанс—поетичний туман, за яким нічого не видно.

Байка—колись писав Глібов і дуже влучно, а тепер пише Проноза.

Биковець—те-ж саме, що Бик Мих, Мих Бик, і Киб Хим і Хим Киб; постачає рецензії гуртом і в роздріб.

„Більшовик“—Правобережний проходний двір.

Валеріяна-Нова—Єдина країна, яку ще не оспівав Полішук.

Всесвіт—панорама із вікна Сумської II, у Харкові.

Вишня—... І Вам фейлетона?! Каравул!!!
Вражливий—Вася. Не так вражає, як вражається.

Драма—коли п'єса попаде в репертуарну раду.

Знання—слабувало на одну літеру „т“, а тепер на всі 33.

Кириленко—„Крой, Ванька, бога нет!“

Коляда—Грицько, уже й не блимає халлявами, бо заплутався в радіодротах.

Коцюба і „побут“—все ідно, що „Халтура і побут“, раніше звався „ЛНМ“.

Мистецтво—це індивідуалістична гармонізація світового хаосу в художніх ритмах філософського синтезу! Ага!

Завжди неодмін. секретар „НЕВУАН'а“, літакадемик *Плуатарій Грабилько*